

Leto XX. Stev. 303

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA» USTANOVLJENA 5. OKTOBRA 1934 // MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK, OD OSVOBODITVE DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK // OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z «BORBO»

TITO NAŠI VOJSKI

New Delhi, 21. dec. (Tanjug). Ob obletnici ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade je predsednik republike in Vrhovni komandant oboroženih sil maršal Tito poslal iz New Delhija prek »Narodne armije« svoje prisrčne čestitke in pozdrave vsem pripadnikom JLA. Poslanica Vrhovnega komandanta se glasi:

»Ob trinajsti obletnici formiranja slavne narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije pošiljam iz daljne Indije borcem, podoficirjem in oficirjem, generalom in admiralom svoje borbene pozdrave in tople čestitke. Tito.«

Armada miru

Odstraniti nevarnost nove svetovne vojne, utrditi mir, vzpostaviti strpnost in mirno sodelovanje med narodi in državami — to je zdaj najvažnejši problem sodobnega sveta. Spričo obstoja razumevanja in iskanje volje ni zdaj nobenega vprašanja, ki bi, da bi bilo urejeno, terjalo vojno. Nasprotno, miroljubno sožitje med narodi in državami na naših enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve drugih dežel je zdaj edina pot, po kateri je moč rešiti mnoga pereča vprašanja sodobnega sveta.

Izkušnje kažejo, da je ta pot realna. Mnoge dežele in mnogi narodni vojski so se sprejele, da se zdaj pot. To je tudi privedlo do popuščanja mednarodne napetosti. Pritisk hladne vojne popušča in na dnevi red so prišla pogajanja in iskanje rešitve po mirni poti, med mnogimi deželami pa čedalje bolj nastajajo odnosi, za katere je značilno sodelovanje in prijateljstvo.

Nova socialistična Jugoslavija razvija politično, gospodarsko in kulturno sodelovanje z mnogimi deželami sveta. Miroljubna balkanska zveza, ureditev tržškega vprašanja, normalizacija odnosov z vzhodnimi deželami, boj za sodelovanje v Evropi in po svetu — vse to so primeri in sadovi aktivne miroljubne politike naše države. Spričo vsega tega si je Jugoslavija tudi pridobila tako velik mednarodni ugled.

Hkrati pa je Jugoslavija prav tako tudi primer neomajnega borca za obrambo nacionalne neodvisnosti za enakopravno sodelovanje med državami. Jugoslovanski narodi in njihovi vodilni ljudje so izpričali mnogokrat v svoji največji zgodovini neizčrpno energijo, enotnost in vztrajnost v boju za neodvisnost, za miren

in nemoten razvoj. Na mednarodnem torišču je bila naša država vselej na strani tistih, ki brani svojo neodvisnost ali se zanj bori, bila je proti agresiji in pritisku ne glede na to, pod kakšnimi gesli in v kakšni obliki so skušali uresničiti takšne namene.

V vsem dogajanju in okoliščinah, ki so spremljale naš boj za socializem, za neodvisnost, za mir na Balkanu in na svetu, so se naše oborožene sile pokazale kot močna, včasih pa tudi odločilna opora takšnega boja in takšne politike. Spričo težavnih, kdaj pa kdaj tudi trdih okoliščin, v katerih se je razvijal naš boj za mir, za socializem in neodvisnost, so bili naši narodi prisiljeni — kljub vsem težavam — neprenehoma razvijati in krepiti svoje oborožene sile. Razen visokih moralno političnih in strokovnih odlik ima naša armada zdaj tudi zelo razvito industrijsko tehnično bazo.

Naše oborožene sile so bile vedno samo v službi neodvisnosti naše dežele in miru na svetu, saj drugih ciljev niti ne morejo imeti. V tem je namreč bistvo nove Jugoslavije. Socialistična Jugoslavija lahko uveljavlja edino politiko miru in miroljubnega sodelovanja med narodi. Zato ji je tuja politika blokov in vojaških dogovorov v okviru letih, ki povzročajo zaostrovanje mednarodnega položaja.

Ob trinajsti obletnici ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade smo lahko ponosni, da imamo tako močno armado, ki služi tako plemenitim ciljem. To obletnico proslavljamo z okrepitveno vero v stvar miru in mednarodnega sodelovanja, hkrati pa smo pripravljeno postaviti se po robu sleherni agresiji.

PREDSEDNIK TITO MED POLITIČNIMI PREDSTAVNIKI INDIJSKEGA LJUDSTVA

Aktivno mednarodno sožitje namesto vojaških in ideoloških blokov

New Delhi, 21. dec. (Tanjug). »Srečni smo, da lahko v osebi predsednika Tita pozdravimo voditelja hrabrih ljudi Jugoslavije, ki se zdaj bori za največje ideale sveta — za politično svobodo za vse, za gospodarski razvoj za vse ter za mir in sodelovanje na svetu.« je rekel danes podpredsednik republike Indije Radakrišnan, ko je predstavil predsednika Tita članom obeh domov indijskega parlamenta.

Indijski narodni poslanci so z viharnim in prisrčnim ploskanjem pozdravili predsednika Tita in mu priredili nadvse prisrčne ovacije, ko je kmalu po peti uri popoldne stopil v glavno dvorano indijske skupščine in imel govor o razvoju Jugoslavije in njeni zunanji politiki.

Predsednik Tito je prišel v svečano dvorano parlamenta, do zadnjega sedeža polno članov obeh domov, pripadnikov vseh političnih strank v Indiji, v spremstvu podpredsednika republike in predsednika Gornjega doma Radakrišnana ter predsednika Spodnjega doma Malkvalnkara. Pri vstopu v dvorano ga je sprejel tudi ministrski predsednik Nehru. Po dvorani je zadonelo viharno ploskanje, ko je stopal Tito z Aleksandrom Rankovićem, Kočo Popovićem, Ivanom Veselinovom, Ivanom Krajačevićem in dr. Jožetom Vilfanom skozi goste vrste poslancev na častno mesto na veliki tribuni.

V dvorani je bilo nad 800 po-

slancev Kongresne in Socialistične stranke, KP ter drugih manjših strank. Tudi galerije so bile polne do zadnjega kotička. Na njih so bili zbrani ugledni predstavniki javnega, kulturnega in političnega življenja glavnega mesta Indije, člani diplomatskega zbora ter številni novinarji in fotoreporterji. In vendar je bila velika dvorana, v kateri je nad 5000 sedežev, premajhna za vse, ki so hoteli slišati Tita. Mnogi so se morali zadovoljiti s stojišči pred vrati, pri oknih in po hodnikih.

Svečano sejo obeh domov je začel podpredsednik republike in predsednik Gornjega doma Radakrišnan. V pozdravu predsedniku Titu je podpredsednik republike in predsednik Gornjega doma Radakrišnan rekel:

lizacije ne smemo zamenjevati s pojmom tehnološkega napredka ali s povečanjem bogastva. Civilizacija je oblika družbe, pogojena v stikih med ljudmi, to je vrsta moralnih in duhovnih vrednot.

Jugoslaviji pripada življenjsko važno mesto

Sedanji položaj na svetu prinaša nam vsem preizkušnjo. Demokracija je na preizkušnji. Ponuja se nam izredna priložnost, da z dejanji, ne pa samo na jeziku pokažemo demokratični način življenja. Če politično mladim gospodarsko pomagamo, da živijo dostojno, bomo storili dolžnost našega rodu. Razumemo, da bodo propadli tudi naši napor za ustvaritev boljše družbe, če ne bomo dosegli mednarodnega miru. Z vojaško silo ljudje ne rešujejo problemov. Ko težimo po miru, izražamo samo upanje in težnjo milijonov ljudi, moških in žensk, živčanih v strahu pred bodočo vojno, ki bi utegnila biti katastrofalna.

V sedanjih razmerah na svetu pripada Jugoslaviji življenjsko zelo važno mesto. Zemljepisne okoliščine, sestava njenega ljudstva, njen gospodarski red, kakor tudi odkritosrčna želja in plodno delo za mir, vse to nudi tej majhni in vendar veliki deželi možnost, da v teh trenutkih krize vodi Evropo.

Podpredsednik Radakrišnan je potem dal besedo predsedniku Titu, ki je rekel:

POZDRAV INDIJSKEGA PARLAMENTA PREDSEDNIKU TITU

DUH NAŠEGA ČASA TERJA socialistično izgradnjo družbe ter mednarodno harmonijo in mir

»Dovolite mi gospod predsednik, da se Vam v imenu članov parlamenta in v svojem toplem zahvalim, da ste se tako ljubeznivo odzvali vabilu, da bi govorniki pred člani skupščine, in dovolite, da sporočim pri tem naše najgloblje pozdrave Vam osebno in Vašim sodelavcem ter vsemu jugoslovanskemu ljudstvu.

Zgodovina ni mrtev seznam gibamaj čet ter diplomatskih dejanj. Mislimi tako, bi pomenilo, misliti, da je človek samo zver in divjak. Človeka spoznaš v njegovih idealih in ciljih, v njegovem vedenju in običajih, v njegovih umetnostih in literaturi ter v njegovi filozofiji in veri. To določa zgodovino. V zgodovini imamo dva temeljna čimtelja: duha in genij, ki tega duha tolmači. Duh našega časa dviga svoj glas za politično in socialistično izgradnjo družbe ter za mednarodno harmonijo in mir. To so naloge, ki čakajo naš rod.

Vi, gospod Predsednik, tolmačite duha Vaše dežele, povezanega s temi velikimi ideali, ki prešinjajo ne le Evropo in Ameriko, marveč tudi Vzhod od Egipta do Japonske. Jugoslavija

se je po prvi svetovni vojni otrešla tujeja gospostva, izpostavljena pa je bila trpljenju v drugi svetovni vojni in šele po njej je postala res neodvisna.

Radakrišnan je nadaljeval: Te dni ste v svojih govorih izrekli velikodušno priznanje našim napovedanim načrtom o umetnem namakanju, našim načrtom o graditvi, katerih naloga

je, da bi nam prinesli več zemlje, več vode in več hrane. Borimo se za izgradnjo v zavesti, da bomo morali še marsikaj storiti. Z novimi silami in odločno skušamo upostaviti socialistični gospodarski red.

Mi ne skrbimo samo za gmotno rehabilitacijo našega ljudstva, marveč tudi za njegovo družbeno in kulturno rehabilitacijo. Civi-

GOVOR PREDSEDNIKA REPUBLIKE MARŠALA TITA

V ČEM JE REŠITEV pred največjo katastrofo v zgodovini človeštva

Uporabljam to priložnost, da sporočim v tej spoštovani skupščini svoje pozdrave vam, predstavnikom ljudstva Indije, ter prek vas tudi vsemu indijskemu narodu, in da izrazim čustva prijateljstva, ki jih goje narodi moje domovine do naroda Indije. Ta čustva prijateljstva so že stara. Do veljave pa so prišla zlasti zadnje čase, ko je postalo bolj znano prizadevanje naroda Indije, da si ne le zagotovi težko pridobljeno neodvisnost, marveč da se tudi neomajno zavzema za ohranitev miru in miroljubno sodelovanje z drugimi narodi in deželami.

Prepričan sem, da tudi vi veste, da imajo narodi Jugoslavije enake težnje, in da je to prav tisto, kar povezuje naši dve deželi in kar ju vzlic zemljepisni razdalji med njima čedalje bolj zblizuje. V Indijo smo prišli na povabilo vaše vlade in zelo smo

srečni, da se nam je ponudila možnost, da izmenjamo z vašimi vodilnimi državniki nazore o problemih, ki zanimajo obe deželi. Rad bi spregovoril tu nekaj besed o vprašanjih, o katerih mislim, da bi radi dobili nanje odgovor. Prvo je vprašanje elementov, ki določajo sedanjo jugoslovansko zunanjo politiko. Drugo vprašanje se tiče razlogov, zaradi katerih Jugoslavija vztrajno odklanja vključitev v kakršenkoli blok in zaradi katerih je trdno odločena ohraniti svojo ne-

odvisnost. Tretje je vprašanje, zakaj mi tako dosledno nasprotno razdelitvi sveta na bloke in področja vpliva. Četrto je vprašanje, zakaj podpiramo načelo aktivnega sožitja in sodelovanja med državami s različnimi družbenimi sistemi. Peto je vprašanje, zakaj smo za združevanje ne le v krajevnem, marveč tudi v svetovnem merilu. Šesto je vprašanje, zakaj menimo, da je treba nezadostno razvitim deželam širokopotezno pomagati v njihovem razvoju.

Vprašanje ratifikacije pariških sporazumov

v načelni razpravi v francoski poslanski zbornici

Pariz, 21. dec. (AFP). Razprava o ratifikaciji pariških in londonskih pogodb se je začela sinoči v francoski skupščini. Predloženih je bilo več poročil. Sinoči so govorili poročevalci štirih zborničnih odborov. Trije so se izrekli za ratifikacijo, poslednji (poročevalec obrambnega odbora) pa proti.

Še šest poročevalcev mora razložiti zaključke raznih skupščinskih odborov in razen teh je prijavljenih še 40 govornikov. Kaže, da bo potekala v veliko bolj mirnem vzdušju kakor meseca avgusta, ko so razpravljali o evropski obrambni skupnosti.

Ceprav sinočne zaupnice vladi v zvezi s proračunom ministrstva za Francosko unijo ni moč razlagati kot znamenje, da bodo ratificirali londonske in pariške pogodbe, je vendarle pozitiven element za predsednika vlado in utemljuje malone soglasne domneve, da bo skupščina pogodbe ratificirala.

V skupščini je danes prvi govoril degolovski desident general Pierre Aumeran. Trdil je, da zamisel pariških sporazumov ne

izvira ne od Mendès-Francea ne od ameriškega zunanjega ministra Dullesa, pač pa od zahodnonemškega državnega tajnika v zunanjem ministertvu dr. Halsteina. »Rešitev, ki jo mora se-

daj skupščina potrditi ne ustreja potrebam Francije.« Načel je tudi vprašanje, »kaj bo zadržalo ponovno oboroženo in združeno Nemčijo od izločitve iz zahodnega bloka?«

Konjenica na pohodu

Vremenska napoved

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, v nižini zamrznjeno vreme, ponekod predvsem v severovzhodni Sloveniji neznatna padavina, nato kratkotrajne krajevne razjasnitve, pozneje ponovna pooblačitev. Temperatura ponoči med -4 in 2 stopinj, podnevi med -3 in 4 stopinje Celzija, na Primorskem do 7 stopinj Celzija.

Enotne osnove gospodarstva

Kako se nam je posrečilo premagati posledice vojne, v kateri je bila naša že tako nezmatna (Nadaljevanje na 4. strani)

OB 22. DECEMBRU, PRAZNIKU JLA

GENERALNI POLKOVNIK IVAN GOŠNJAK O IZGRADNJI NAŠE LJUDSKE ARMADNE

Ob Dnevu JLA je državni tajnik za narodno obrambo generalni polkovnik Ivan Gošnjak odgovoril na nekaj vprašanj uredništva časnika »Narodna armija«. Na vprašanje, katere izkušnje je treba poudariti iz prakse otnega poveljstva v naši vojski, je generalni polkovnik Gošnjak odgovoril:

»Ko se lotevamo tega problema, moramo nujno upoštevati, da je upostavitelj enotnega poveljstva v naši vojski sad tako nadaljnje rasti vojske v modernu oboroženo silo (predvsem s stališča kakovostne rasti naših kadrov), kakor tudi sad graditve socializma v naši državi (predvsem z upostavljenimi novimi družbenimi odnosi in naraščanjem socialistične zavesti množic).
Sadovi, ki jih je rodila organizacija, so očitni. Predvsem je komandni kader, to se pravi za enoto najbolj odgovorni starešine od komandirja voda in čete, so postali v pravem pomenu vzgojitelji podrejenih starešin in vojakov. To je nedvomno še bolj povečalo ugled in veljavo komandantov in komandirjev. Ni dvoma, da bo to zahtevalo od njih v prihodnje še bolj intenzivno delo tudi za lastno politično in splošno kulturno izobrazbo. Brez tega ne bodo mogli biti dobri in vsestranski vzgojitelji. Na drugi strani pa so se lahko pomočniki komandantov in organi za moralno in politično vzgojo s še večjo vneto lotili obravnavanja vprašanj vzgojnega dela, to se pravi, da so se temeljiteje in še bolj sistematično delali za politično vzgojo pripadnikov vojske in se lotevali tega vprašanja na podlagi analiz moralnega stanja v enotah.

Iz teh dveh momentov sledi, da postaja vzgojno delo v enotah dejanska skrb slehernega starešine in da mora priti to delo še bolj do veljave prek celotnega dela, ne pa samo ob določenih urah v enotah.

V odgovoru na vprašanje, naša vojska se na nadaljnjo strokovno izobrazbo oficirjev, je general Gošnjak odgovoril:

»Večina oficirjev, ki so končali osnovno šolanje, se bo budi v oficirskih šolah ali v akademijah še izpopolnjevali ali pa se še izpopolnjuje. V teh šolah se oficirji vseh rodov in vrst vojske usposabljujejo za osnovne komand-

ne položaje. Nekateri so že razdeljeni na nižji in višji tečaj. V nižjem tečaju se šolajo komandirji čet, komandanti bataljonov in oficirji s tema dvema položajema. V višjem tečaju se šolajo komandanti polkov in oficirji štabov po činu in položaju enaki le-tem. Po končanem osnovnem šolanju bodo prirejani višji tečaji v tistih šolah, v katerih jih doslej ni bilo. Sole za izpopolnjevanje oficirjev nudijo aktivnemu ofi-

cirskemu kadru več vojaškega strokovnega znanja tako s področja organizacije in vodstva v mirnem času, kakor tudi s področja poveljevanja v vojni. Ta sistem šolanja je bil upostavljen leta 1951 in pokazalo se je, da je zelo koristen. Ob koncu osnovnega šolanja pa bodo ustvarjeni še ugodnejši pogoji za razvoj in dejavnost teh šol.

Razen omenjenih šol, ki delajo po bolj ali manj standardnih programih, bomo imeli tudi več raznih taktičnih, štabnih in tehničnih tečajev, in sicer stalnih, krajsih ali daljših. Po potrebi bomo imeli tudi posebne periodične tečaje. Ker šol za izpopol-

njevanje oficirjev, zlasti višje voje akademije, ne bodo mogli obiskovati vsi oficirji, bodo ti tečaji osnovni sistem nadaljnega izpopolnjevanja večine aktivnega oficirskega kadra. Cilj tečajev je nuditi oficirjem širše in temeljitejše znanje iz določenih praktičnih in teoretičnih vprašanj ali pa jih tudi specializirati in morda prekvalificirati.

Na vprašanje, kako je treba v luči sedanjih mednarodnih stikov, za katere je značilno ravnotežje med silami in popuščanje napetosti, presojati nadaljnjo krepitve obrambne sposobnosti naše države na splošno in JLA posebej, je generalni polkovnik Gošnjak poudaril, da znaša proračun izdatkov JLA za prihodnje leto 175.880.000.000 din ali 15% narodnega dohodka, kar je, dejal, več kot v letu 1953. Glede na plan za letošnje leto pomeni to zmanjša-

nje za 3,8%, ker je znašal letošnji proračun za narodno obrambo 18,8% narodnega dohodka. Največji odstotek glede na narodni dohodek smo imeli leta 1952, ko je znašal 22,2%. Letos pa se nismo mogli znižati absolutne vsote izdatkov za narodno obrambo. Kako bo v prihodnje, je težko napovedati, to je v glavnem odvisno od nadaljnega razvoja v mednarodnih stikih. Če bo napetost na svetu še popuščala, kar vsi želimo, se bo to nedvomno zračilo tudi v višini izdatkov za narodno obrambo. Vse kaže, da lahko s tem računamo. Ne glede na mednarodni položaj pa potreb za narodno obrambo ne smemo zanemarjati. Našo vojsko moramo nenehoma krepiti. Zaželeno pa bi bilo, da bi lahko za to potrebna sredstva razdelili na več let, da bi spriče teh izdatkov čutili čim manjši pritisk na gospodarstvo in življenjski standard naših ljudi.

DELO GOSPODARSKEGA ODBORA ZBORA PROIZVAJALCEV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Če podjetje ne bo izpolnilo plana se bodo proporcionalno znižale plače

Beograd, 21. dec. (Tanjug). — Po večeršnjih načelni razpravi o osnutku uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij je odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine danes nadaljeval razpravo v podrobnostih. Osnutke te uredbe so vsi člani odbora odobrvali ter dali koristne pobude za izpopolnitev posameznih poglavij. Nekateri določbe so tudi boljše formulirali. Posebno pozornost je odbor posvetil členu 7, ki pravi, da se vsem delavcem proporcionalno znižajo plače, če podjetje ne izpolni plana. Tega členu niso ne spremenili ne izpopolnili, ker je z njim na najboljši način poudarjeno tudi načelo povezanosti koristi posameznika s koristimi podjetja.

Na koncu je odbor proučil še več pobud in vlog gospodarskih organizacij in posameznikov. Vse so neposredno upoštevane v osnutku družbenega plana ali pa so jih uporabili kot ideje za posamezne določbe zakonskega osnutka.

Moša Pijade in Rodoljub Čolaković v Lukavcu

Tuzla, 21. dec. (Tanjug) Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade in podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković, ki sta večeraj prisostvovala slovesni proslavi Dneva rudarjev v Kreki, sta si danes dopoldne ogledala tovarno sode in kokarno »Boris Kidrič« v Lukavcu, kjer sta se seznanila s procesom proizvodnje.

Kolektiv rudnika Kreke jima je podaril slike in miniaturne spomelnike rudarjev Kreke, kakršne bodo prihodnje leto odkrili v Kreki in na Ilusinu.

Darilo organizacije CARE jugoslovanskim vojnim invalidom

Beograd, 20. dec. (Tanjug) Organizacija CARE je te dni podarila 60.000 paketov jugoslovanskim vojnim invalidom, slepcem, bolnikom in ljudem, ki potrebujejo gmotno pomoč. V Jugoslaviji deli te pakete jugoslovanski Rdeči križ.

Spreminjevalni predlogi k družbenemu planu

Odbora za gospodarstvo obeh domov sta nehala proučevati družbeni plan za leto 1955. Na ločenih sejah sta sprejela tudi več spreminjevalnih predlogov koordinacijskega odbora Zveznega izvršnega sveta, ki vnašajo nekaj sprememb v družbeni plan. Dasiprav te spremembe niso bistvene pomena za plan — gledan v celoti, saj se z njim ne spreminja nobena njegova temeljna postavka, pa so vendarle nekatere izmed njih dokaj pomembne za določeno področje gospodarske dejavnosti. Omenimo naj le tri spreminjevalne predloge.

Predvsem moramo poudariti spreminjevalni predlog, ki predvideva ustanavljanje skladov za kreditiranje stanovanjske graditve, v katero bodo ljudske republike, okraj in mestne občine obvezno vlagali po 3% svojih dohodkov. V stanovanjske sklade se steka tudi del dobička gradbenih podjetij, ki je predviden s posebnimi predpisi. Omenimo naj tudi, da ta spreminjevalni predlog ureja tudi prispevek v sklade za napredek proizvodnje.

S to dopolnitvijo je pravzaprav obdelana in konkretizirana ena izmed poglavitnih postavk družbenega plana, ki predvideva postopno izboljšanje naše življenjske in družbene ravni. Gre za eno izmed najkvalitetnejših vprašanj — zagotovitev stanovanjske graditve. Graditve in vzdrževanje stanovanjskih poslopij nista odvisna več od dobre volje te ali one komune oziroma mestne občine, marveč je to obveznost, ki nenehno terja potrebna sredstva. To ima poseben pomen glede na to, da dohodki od najemnin ne zadostujejo niti za redno vzdrževanje stanovanjskih poslopij, še manj pa za graditev novih. Zato bodo ti stanovanjski skladi dobrodošli v sedanjem dokaj težavnem stanovanjskem položaju pri nas.

En spreminjevalni predlog vnaša tudi bistvene spremembe v sistem socialnega zavarovanja. Splošna stopnja socialnega prispevka, ki se vplačuje na plače in druge osebne izdatke, ostane v resnici enaka, kakor je določal osnutek zakona. Sprememba je v

bistvu v tem, da bo lahko Zvezni izvršni svet s svojimi predpisi določil višjo ali nižjo stopnjo socialnega zavarovanja, kot je to splošno, pač po tem, koliko kakšna gospodarska organizacija oziroma ustanova bremeni zdravstvene sklade (zaradi odsotnosti od dela itd.). To pomeni, stopnje socialnega prispevka naj bi bile v skladu z izdatki za zdravstveno službo: višji izdatki za zdravstveno zaščito v posameznih podjetjih, za izboljšanje zdravstvene službe itd. terjajo avtomatično zvišanje stopnje socialnega prispevka.

Ta ukrep potemtakem omogoča enakomernejše razporejanje sredstev za socialno zavarovanje na posamezne gospodarske organizacije, zagotovitev potrebnih sredstev za financiranje zdravstvenih organizacij in napredek zdravstvene službe predvsem tam, kjer je ta služba še nerazvita.

Posebni spreminjevalni predlog razširja veljavnost predpisov o ekonomskih instrumentih za novopriključena okraja Buje in Koper. S tem se ta dva okraja vključujeta v naš gospodarski sistem. Predvideno je tudi povečanje investicij, ki jih bodo uporabili v njih.

Vrh tega spremembe posameznih instrumentov omogočajo novopriključenim krajem določene olajšave, da bi lahko zanje zagotovili potrebna sredstva. Gospodarske organizacije teh krajev lahko na pr. leta 1955 uporabijo celotna sredstva, vplačana v amortizacijski sklad.

Po tem spreminjevalnem predlogu, naj bi bil novopriključenim krajem že v prvih letih njihuna življenja v novi skupnosti omogočen čim hitrejši razvoj.

To so najpomembnejši spreminjevalni predlogi k družbenemu planu za leto 1955. Podčrtati moramo tudi spreminjevalni predlog, ki v prihodnjem letu predvideva priprave na organiziranje enotnega elektroenergetskega sistema ter uvedbo enotnih cen električne energije, ter spreminjevalni predlog, po katerem naj bi ljudski republiki Makedonija in Črna gora dobili anužete na posojila.

Spomladi bo v Zagrebu obrtni velesejem

Hkrati s spomladanskim velesejemom od 25. marca do 4. aprila 1955 bo v Zagrebu v posebnih paviljonih tudi prvi obrtni velesejem FLRJ. Le-ta naj bi prikazal povojne uspehe naših obrtnikov in možnost izdelave najboljših obrtnih izdelkov, zate pa spretnost in kakovost obrtniškega dela.

Ta velesejem bo obsegal 4000 m² s paviljoni. Razstavljale bodo obrtne delavnice, podjetja, obrtnonabavne prodajne zadrage in posamezniki. Tako bo omogočeno vsem razstavljavcem sodelovati v tekmovalni glede izbire in kakovosti izdelkov.

Organizatorji velesejma pričakujejo, da bo le-ta omogočil obrtnim in gospodarskim organizacijam plasiranje njih izdelkov in storitev ne le doma, marveč tudi v tujini. Za ta velesejem se obrtniki močno zanimajo. Pričakovati je, da bodo na njem sodelovali predstavniki kakih 50 osnovnih obrtnih strok. Doslej se je priglasilo 50 obrtnih gospodarskih organizacij. Predvideno je tudi sodelovanje mojstrov storitvenih obrti.

VU JLA je razpuščena

Koper, 21. decembra Danes so v Koprui dokončno likvidirali nekdanjo vojaško avto JLA za jugoslovansko cono STO. Poslovanje vojaške uprave so likvidirale posebne komisije vzhodnih organov državne uprave. Vsi uslužbenci in pomožne osebe dosedanje vojaške uprave so bili premeščeni in so prevzeli nova službena mesta. Nekdanji poveljniki jugoslovanske cone polkovnik Miloš Stamatović odpotuje te dni v Beograd, kjer bo prevzel novo službeno mesto državnega svetnika.

Naši artilerici

Odlikovanja ob Dnevu JLA

Beograd, 21. dec. Za hrabrost, požrtvovalnost in spretnost v poveljevanju višjim enotam v narodnoosvobodilni vojni ter za velike zasluge za organiziranje, krepitve in usposabljanje JLA je predsednik republike odlikoval z redom Vojne zastave generalne polkovnika Ivana Gošnjaka, Ivana Popovića in Aleksandra Koča.

Krunić, Andro Kovačević, Uroš Kukolić, Pero Lalović, Jože Malnar, Mladen Marin, Milinko Marojević, Djuro Matić, Ciril Mihajlović, Vladimír Mutak, Živojin Nikolić, Milodan Pantelić, Milutin Pejanović, Nikola Perinović, Bogdan Peko, Branka Perović, Jevrem Popović, Tomica Pojović, Dako Puac, Ilija Radaković, Milišav Rajčević, Radoš Rajčević, Franc Rojšek, Beno Russo, Edo Santini, Sreta Savić, Janko Sekirnič, Spiro Srzentić, Vukašin Subotić, Zarje Škerović, Izidor Strok, Dušan Svava, Vinko Svob, Anton Vidmar, Dušan Vlaisavljević, Ivan Vondraček, Dimitrije Brvica, Bogdan Vujošević, Rade Zorić, Živko Živković, Alojz Zokalić.

Beograd, 21. dec. (Tanjug) Z ukazom predsednika FLRJ so ob Dnevu JLA napredovali v čin generalnega podpolkovnika generalmajorja Nikola Karanovića, Karel Levičnik, Nikola Ljubić, Branko Obradović, Mišun Šakić in Zarko Vidović. Z istim ukazom so napredovali v čin generalmajorja polkovnika Branislav Barjaktarević, Nikola Grubor, Nikola Kajić, Živojin Nikolić, Sretan Savić in Stojadin Soldatović.

Beograd, 21. dec. (Tanjug) Predsednik republike je odlikoval za hrabrost in požrtvovalnost v poveljevanju višjim enotam v NOV ter za zasluge v graditvi, utrujevanju in usposabljanju JLA več generalov, admiralov in častnikov JLA.

Z redom vojne zastave so bili odlikovani viceadmiral Josip Černi, generalpodpolkovnik: Blažo Janković, Božidar Kraut, Božo Lazarević, Gojko Nikolić, Josip Škorpić in Zdenko Ulepić, generalmajorji: Vlado Bajić, Dragomir Benčić, Viktor Bubanj, Rade Bulat, Nikola Gažević, Miladin Ivanović, Danilo Komnenović, Ivan Kukuč, Karel Levičnik, Nikola Ljubibratić, Nikola Ljubičić, Petar Matić, Branko Obradović, Stevo Opsenica, Miloš Pačarić, Bojan Polak, Stane Potočar, Vojislav Ristić, Rajko Tanasković, Vojin Todorović, Ratko Vujović, Zarko Zgonjanin, Milan Zorić in Milan Zeželj; kontraadmirali: Bogdan Pecotić, Ljubo Truta; polkovniki: Petar Babić, Milan Basta, Mate Bilobrk, Ante Bločić, Janko Bobetko, Mile Calović, Ljubiša Čurug, Djuro Dučić, Nenad Drakulić, Jovan Djurović, Ivan Franko, Nikola Grubor, Dušan Hrštić, Franc Inkret, Mirko Jovanović, Vasko Karranteski, Jože Klanjšček, Uroš

Slovesna akademija v počastitev Dneva JLA v Beogradu

Ob proslavi Dneva JLA je bila sinoči v Domu JLA v Beogradu slovesna akademija, na gradu slovesna akademija, kateri je govoril generalpodpolkovnik Vojo Todorović, ki je med drugim obujal spomine na dan, ko je vrhovni poveljnik tov. Tito formiral v Rudu prvo letarsko brigado in na slavno vojno pot, ki jo je naša vojska prehodila od prvih dni vstaje leta 1941 do dokončne osvoboditve naše domovine. Govoril je tudi o veliki vlogi, ki jo je imela JLA v povojnem boju za neodvisnost naše države.

S slovesnosti akademije so poslali vrhovnemu poveljniku JLA tov. Titu ob prazniku JLA čestitke.

Tudi Litostroj ima svoje težave

Delavski svet je razpravjal o perspektivah proizvodnje, o investicijskem kreditu za pločevinarno, ki je bil znižan od 180 na 100 milijonov dinarjev in o izboljšanju prehrane delavcev

Delavski svet Litostroja je na svoji seji v ponedeljek razpravljaval o vrsti resnih problemov podjetja. Letošnji proizvodni plan bodo sicer po skupni količini in vrednosti dosegli in celo preseglji, vendar ne tudi po sortimentu. Medtem ko bodo v enem delu proizvodnje planske naloge preseglji, so v drugem delu zastali zaradi pomanjkanja določenih vrst materiala, nepravilne dobave deviz, pomanjkanja električne energije, zlasti pa tudi zaradi težavnosti vključitve nove delovne sile, ker podjetje nima na razpolago stanovanj za nove delavce. Plan za prihodnje leto, ki ga je delavski svet odobril, določa povečanje proizvodnje na 5450 milijonov din nasproti 4870 milijonom po letošnjem planu.

Izpolnitev povečanih planskih nalog pa bo v znatni meri odvisna od tega, ali bo glede na pomanjkanje stanovanj mogoče povečati število zaposlenih delavcev v predvidenem obsegu. V letu 1953 je bilo v podjetju zaposlenih 177 delavcev, zdaj jih imajo okrog 2100, prihodnje leto pa bodo morali doseči v povprečju 2282 delavcev in uslužbencev. To povečanje števila delavcev bo mogoče le s priletnostjo takih delavcev, ki jim ne bo treba preskrbeti tudi stanovanj.

NEJASNE PERSPEKTIVE GLEDE TURBINSKE PROIZVODNJE

Težje Litostrojove proizvodnje so še vedno turbine in črpalke, vendar je podjetje v zadnjih letih močno razvilo tudi proizvodnjo mehanizmov in naprav, zlasti žerjavov in reduktorjev. To proizvodnjo bodo prihodnje leto povečali na 1000 ton. Vse bolj si v Litostroju prizadevajo povečati serijsko proizvodnjo. Zdjaj serijsko izdelujejo 5 do 7-tonske hidravlične dvigalke, ki jih dobro prodajo in jih lahko tudi izvažajo, razen tega pa težke škrpice. Zdjaj pripravljajo serijsko proizvodnjo lažjih enotonskih škrpic. Tudi jeklarina ima šedanje več zunanji naročlj za jeklene odlične. Prihodnje leto bodo dovršili 10 velikih turbin, in sicer po eno za hidrocentrale Mavrovo, Vuhred, Ovcar Banja, Medjuzvanje, Vria I, Jaje II in po 2 za hidrocentrale Liverović in Kožnjak, seveda poleg vrste manjših turbinskih naprav. Izdelava dveh nadaljnjih turbin za Jablanico in turbin za Zvornik, Mavrovo B, Vria III, Vria IV, Peručica in Gojak pa se bo

nadaljevala še v letu 1956. Navzlic temu, da imajo za prihodnje leto dovolj dela z izdelavo navedenih turbinskih naprav, in deloma tudi še za naslednje leto, podjetje vendar nima jasne perspektive glede nadaljnjih naročil (upoštevajoč, da traja izdelava velikih turbin okrog dve leti). To je deloma posledica novega sistema kreditiranja investicij, ki omogoča naročila šele, ko je zagotovljen investicijski kredit, deloma pa je manjša naročila turbin pripisati tudi okolnosti, da se je pred dobrim letom močno propagiralo mnenje, češ da ne kaže več forsirati gradnje elektrarn. Pod vtisom velikega pomanjkanja električne energije med zadnje zimo in letos posebno v Srbiji, pa je prevladalo prepričanje, da je treba gradnjo elektrarn čim bolj pospešiti. Zdjaj se ponekod pojavljajo celo neupravičeni dvomi, ali bodo domača podjetja (Litostroj, Rade Končar in Metalna) sposobna izvršiti vsa ta naročila, oziroma, ali ne bo treba oddati naročila za opremo elektrarn tudi v inozemstvo, čeprav ni dvoma, da so ta podjetja s majhnimi investicijami sposobna še znatno povečati svojo proizvodnjo. Danes je podjetje težko ugotoviti, kakšne centrale bodo v prihodnjih letih gradili in s kakšnimi naročili za turbine lahko računali. Litostroj je danes pred zaključkom pogodbe za dobavo treh turbinskih agregatov po 6000 KM za Pakistan. Ali naj si nadalje prisadeva dobiti naročila v tujini, ali pa naj rezervira svoje kapacitete za domača naročila? Takšna negotovost gotovo ni koristna razvoju podjetja. V zvezi s planom so člani delavskega sveta razpravljali

tudi o cenah izdelkov in uslug. Ugotovili so, da so cene za manjša naročila individualne proizvodnje in za jeklene konstrukcije previsoke.

TEŽAVE ZARADI ZNIŽANJA KREDITA ZA PLOČEVINARNO

Največ skrbi povzroča podjetju zdaj vprašanje pločevinarne. V zvezi z ukrepi za imobilizacijo konjunkturnih dobičkov je bil zmanjšan investicijski kredit za dograditve pločevinarne in kisikarne od 180 na 100 milijonov din. S stroški za gradbeni delo do konca novembra pa je ta kredita v bistvu porabljen in bo do konca leta milijonov din in bo do konca leta porabljen do 160 milijonov. Podjetje bi moralo teh 60 milijonov, ki pressegajo zmanjšan kredit, vrniti iz lastnih sredstev za prosto razpoložljive. Ta sredstva pa so po septembrskem obračunu dosegla komaj 15 milijonov, kar niti ne zadostuje za potrebe pločevinarne investicij. Objekti pločevinarne so tik pred dovržitvijo. Če bi vinarne so tik pred dovržitvijo. Če bi takoj ustavili delo, bi morali samo za zavarovanje nedovršenih del poročiti 20 milijonov din. Zato je delavski svet sklenil napraviti vse potrebne korake, da se omogoči dograditve vsaj do takšne mere, da ne bo škoda.

V ostalem je delavski svet razpravljaj tudi o stanju plačnega sklada. V oktobru je kolektiv iz ustvarjenega dopolnilnega plačnega sklada preseljenih sredstev plačnega sklada iz janskega leta prejel eno presežilo v plačilo v skupnem znesku 20,5 milijonov din. Po sedanjem stanju ni razumljivo, da bi bila mogoča še sklepi na plačilo. V zvezi s sklepi plenuma centralnega sveta Zvezne ljudske republike glede tudi sklepi delavcev je delavski svet tudi malico in niti, uvesti v podjetju toplo malico in obliko enolončnice po nizki ceni, kar kor so to še uspešno in v ljubljanskem štabu, da bi bila ugodno vplivalo na produktivnost. Takšna akcija je niti potrebna, ker se množijo priprave na podhranjenosti in primoru bolezni, ki izvirajo iz neopornosti lesa zaradi podhranjenosti.

Ob dvaindvajsetem decembru — prazniku naše Ljudske armade

NAŠI PROTILETALCI

Protiletalska divizijska enota polkovnika Dana Potrebića lahko tako kakor ostale naše protiaerionske enote v nasprotju z drugimi črpajo zelo malo izkušenj iz narodnoosvobodilne borbe. Takšnih formacij naše enote med vojno skoraj sploh niso imele. V enoti podpolkovnika Potrebića so omenili samo en divizion, ustanovljen nekako poleti 1944. Operiral je področju Like in Gorskega Kotara. Oborožen je bil samo z orožjem majhnega kalibra, letanim sovražniku. Ta enota je sestrelila 15 fašističnih letal. Takšni primeri, čeprav skromni, so izpodbudili oficirjem in borcem te enote, da postanejo mojstri tega orožja. Njihova spretnost in vojaška izvežbanost se je pokazala na ostrem streljanju v avgustu in septembru, ki se ga vsi najrajši spominjamo in s ponosom pripovedujemo o njem. Takrat bi bili morali priti k nam, pa bi imeli kaj videti, pravijo borci in oficirji.

mladima komandirjema oddelkov Marinku Rasponu in Rafju Omerbašiću so ostali ti dnevi nepozabni. Olikovala sta se kot najboljša merilca in komandirja. Tudi ostali vojaki iz te enote niso mnogo zaostajali za njima. Na ostrem streljanju so dosegli skoraj odlične uspehe in višje poveljstvo je to enoto pohvalilo. Streljali so s štiricevnimi topovi nemškega porekla na tarčo, ki jo je vlekel letalo, na tako imenovano »klobaso«, več metrov dolg kos

sredno streljanje na cilje na tleh s to vrsto topov v Jugoslaviji. Uspeh je bil večji, kakor smo pričakovali, prvi kapetan Tihomir Obradović. Maketa tanka je kar izginita pod granatami.

Na tem streljanju sta se odlikovala komandir baterije Radovan Srečković in poročnik Milutin Marić. Streljanje na cilje v zraku ni zaostajalo za tem, saj je bila ocena prav tako odlična. Enoto je pohvalila komanda poligona kot najboljšo srednjekalibrsko protiletalsko baterijo. Pohvalile so jo tudi višje komande. Toda tega uspeha ne bi prikazali v polni luči, če ne bi povedali njegove zgodovine.

Enota je dobila novo moderno orožje poldrug mesec pred ostrim streljanjem. To so topovi z avtomatičnimi električnimi računskimi instrumenti in tudi sprožajo jih z električnim tokom. Tako tehnično izpopolnjenih topov doslej še nihče ni videl, kaj šele da bi streljali z njimi. Časa za vaje je bilo malo. Vojaki so se morali učiti zelo hitro. Najprej so začeli oficirji, ki so bili kratki učitelji in učenci. Svoje znanje so takoj prenašali na vojaške. Pojavile so se še druge naloge, ki

so skrajšale vaje na novih topovih. Časa je bilo samo pičlih 20 dni. Razen tega pa so služili v tej enoti večidel vojaški obvezniki, ki so bili na orožnih vajah. Nad 70% jih dobra štirj leta sploh ni imelo nobenega stika s topovi.

Vendar pa so se v kratkem naučili ravnati s sodobno protiletalsko baterijo in na ostrem streljanju so dosegli zelo lepe uspehe. To dokazuje tudi sodba oficirjev o njih. Zadostovalo pa ni samo, da so se naučili ravnati z novimi topovi, marveč so morali biti tudi spretni in streljati hitro. Od trenutka, ko opazovalec opazi letalo oziroma tarčo do izstrelitve granate, smejo namreč miniti samo tri sekunde.

Z obvladanjem sodobne vojne tehnike, s poglobljanjem politične zavesti in pridobivanjem splošnega znanja se vojaki, podoficirji in oficirji te protiletalske baterije usposabljujejo, da bodo dobri čuvarji našega neba. Njihovi dosednji uspehi upravičujejo upanje, da bodo v primeru morebitnega napada na našo socialistično domovino budno čuvali mesta, industrijske naprave in meje. Po pravici jih lahko imenujemo gospodarje nebesa s tal.

Z. Gluk

Se bliža sovražnik?

OSEMKRAT NARAVNOST V CILJ

Borcem Budimiru Iliću, Radovanu Stojanoviću, Petru Petroviću, Zivanu Nediću, Marinku Matijašu ter

Opazovalec na vojni ladji

televizionski

napihnjenega platna. Uspehi so bili naravnost presenetljivi tembolj, ker so streljali vojaki, ki so bili šele deset mesecev v naši enoti, prvi major Djuro Bratić. Tarčo so zadel osemkrat, ostale granate pa so se tudi razpočile v njeni bližini. Podoben uspeh so dosegli tudi, ko so streljali na cilje na tleh, na maketo tanka, vozečega 25 do 30 km na uro. Od 16 granat jih je zadelo cilj 14. Povedali so mi tudi, da je to zasluga merilcev.

Izšolanju merilcev smo posvetili posebno pozornost, pripoveduje kapetan Dušan Torebića, kajti pri tej vrsti artilerije je uspeh streljanja odvisen od spretnosti in izvežbanosti merilcev.

USPEHI Z NOVIM OROŽJEM

Uspehi divizionu, ki je streljal z novimi topovi kalibra 90 mm, je bil še večji. To je bilo prvo po-

V štabu komandanta oklopnih enot polkovnika Borka Arsenića smo zvedeli skorajda po naključju za to, na videz nepomembno podrobnost iz življenja njegove enote. 14. julija, ob 10-letnici ustanovitve Prve tankovske brigade, je komandant dell medalje najboljšim strelcem. Dva vojaka sta se tedaj takole razgovarjala:

»Kdo izmed naju bo prejel prihodnje leto medaljo?«

»Mislim, da nihče. Mar nisi videl, kakšne pogoje je treba izpolniti?«

»Videl sem. Jaz jih moram izpolniti.«

Če bi ne bil Stanko Ristić od tistega dne dalje na vseh devetih bojnih streljanjih odličan, se ne bi nihče spomnil na ta razgovor. Niti mi ne bi o tem pisali, če bi za dobro streljanje zadostovala samo dobra volja, če ne bi šlo za vztrajno delo in učenje in če napoljed uspeh Stanka Ristića ne

bi bil tako značilen za življenje in delo vse enote polkovnika Arsenića.

Tanki na pohodu

Obvladati vojaško tehniko, postati mojster svojega orožja, to je naloga sleherne enote, sle-

hernega vojaka naše armade. V oklopnih enotah je ta naloga še zlasti težavna, kajti razen sploš-

niso bile primerne, je naglo napolnil cev, pomeril in — vnovič zadel. Uspeh ga je ohrabil, še enkrat je ustrelil in tretjič zadel. Tako je vojak Vukovski dosegel malo čuden rekord v zgodovini topovskega streljanja na neposredne cilje. Prav gotovo ni ovrgel teorije. Strelil pa je podvig, ki ni naključje, temveč posledica dolgega dela dobrega strelca, sad nezlomljive volje in ljubezni do orožja, do svojega orožja.

»NEPISMENI«

KOMANDIR ODELKA

Major Vitomir Janković je bral poročilo, pripravljeno za letno konferenco organizacije Zveze komunistov. Bral je, kakšni uspehi so bili doseženi v ideološko-političnem, vzgojnem in kulturno-prosvetnem delu. Teme, predavanja, razgovori. Oblike niso važne. S številkami je težko izraziti tisto, kar je bilo dejansko doseženo.

Ni bilo pomembnejšega dogodka v notranji in zunanji politiki dežele, ki ga ne bi pojasnili, razložili. Ogledali so si 35 filmov, imeli deset predavanj o kulturnem obnašanju, 75 zabavnih večerov, 114 športnih tekmovalj izven učnega programa, brali tisk... »Rilindja« je prišla v roke do nedavna nepismenemu fantu, Siptaru iz Kosmeta, Etemu Seipi.

Etem je bil samo eden izmed 25 nepismenih. Petnajst vojakov ni znalo srbohrvatski. To je bilo spomladi. Česa vsega ni storil kapetan Vujnović, da bi te fante naučil brati in pisati, kajti brez tega ni moglo biti niti govora o njihovem uspehu pri pouku. Celotno je storil, da je v spalnici Siptarjem namenoma dal za sosede enega Srba, Makedoncu pa Hrvat iz Dalmacije, da bi se čimprej naučili srbohrvatski. Tisti, ki so obiskovali tečaj za nepismene, so bili oproščeni vsega drugega dela.

Zdaj v enoti kapetana Vujnovića ni več nepismenih. Etem Seip se je kot eden izmed najboljših vojakov toliko naučil, da so ga lahko poslali na tečaj za desetarje, komandirje oddelkov. Kmalu, o tem je Kapetan Vujnović trdno prepričan, bo Etem dober komandir. In ko se bo vrnil v svojo vas na Kosmetu, bodo kmetje le s težavo prepoznali v nepismenem pastirju smelega in sposobnega komandirja. Morda se bodo čudili tej spremembi, morda pa tudi ne, kajti iz Armade že več let skoroda v sleherno vas prihajajo novi, prerajeni ljudje.

Ko smo se vračali iz enote polkovnika Arsenića, smo brali spomenico, izdano ob 10-letnici ustanovitve Prve tankovske brigade NOB. To je spomenica o zmagah, o slavnih dneh, o padlih tankistih. Nehote smo primerjali zdaj že precej dajne boje in zmage s tistim, kar smo videli, doživeli in slišali tega decembrskega dne. Zdelo se nam je, kakor da razlike ni. Vse to je ena pot, pot Titovih tankistov, pot, na kateri vselej stoji pripravljeno izpolniti sleherno nalogo, katero jim da njihov vrhovni komandant in njihovo ljudstvo. Pot, ki ne pozna porazov, temveč samo zmage.

ZMAGA TANKISTOV

in tu obležal. Oba smo odnesli na breg. Preteklo je nekaj minut in tudi Tine je odprl oči in se čudno nasmehnil, prav tako, kakor bi se od nekje daleč vrnil nazaj med nas.

Strojnični ogenj je že poenjavil in sovražnik je streljal samo še prav od daleč. Topovi so že zdavnaj umolknil in vseposvod je zavladal mir, ki smo si ga tako želeli. Na zemljo se je spuščala noč in vedeli smo, da bo noč mirnejša, kakor je bil dan.

»Slamo bo treba dobiti!« je ukazal komandir.

Ko so borci prinesli slamo, sta prva legla Jože in Tine. Postlala

V VALOVIH LONJICE

(Z lanskih manevrov naše Armade)

Siva kolona čete je ves dan napredovala. Sovražnik se je umikal na vsej bojni črti. Le tu in tam je nudil ogorčen odpor, ki pa je bil kmalu zlomljen in na čete vojakov naše armade, ki je napadala, se je zlivalo v območje reke Lonjice, ki je lenobno tekla, vsa umazana od ilovice, v svojem globokem koritu. Cilj našega napada je bil desni breg Lonjice.

V popoldanskim urah so se od zahoda privlekli težki, črni, deževni oblaki. V daljavi so udarjale strele, da je človek imel vtis, da se je nebo odelo v ognjen zastor, ki sega prav do zemlje. Potem pa so nalahno priletele prve deževne kaplje. Komaj smo si nadeli naša šotorska krila, že se je ušla čurkasta ploha, ki nas je bičala po obrazih. Dež pa ni mogel ustaviti našega napada, le toliko smo postali, da smo se uredili in že smo napredovali.

Naš cilj je bil desni breg Lonjice in na vsak način smo ga morali doseči še pred večerom. Nismo smeli dopustiti, da bi se sovražnik utrdil.

strojnic in tipkanje posameznih pušk, kmalu zatem pa je v gluh premor med streljanjem zabobnelo streljanje topov. Vojaki so med seboj govorili, da nas bo sovražnik skušal na reki ustaviti, urediti borbeno črto in preiti v protinapad.

Četa se je zvrstila levo in desno od središča njenega napredovanja in ni minilo pet minut, ko smo bili tudi mi sredi ognja. Kmalu se je izkazalo, da sovražnik nima namena držati desnega brega reke, ker smo videli, da se glavnina njegovih čet umika in da je pustil samo manjše sile na bojni črti ob reki.

»V desetih naprej!« je pripelo po zvezi povelje. V tem pa se je na levem krilu naše čete nenadoma pojavila konjska vprega z municijo. Prvi vod pa je bil že na robu korita, v katerem je tekla reka. Prva desetina se je med streljanjem spustila po strmim pobočju k vodi in jo začela bresti. Voda jih je obhivala do prsi, še glavno je deževalo, v zraku nad glavi pa so v rokah nosili orožje. Potem se borba z blatom, jurši proti vrhu in mostiče je bilo vzpostavljeno. Tako je šel čez reko še drugi vod. Začel se je spuščati že tretji. Le zadnja desetina je bila še na levi strani.

Nenadoma smo zaslišali krik: »Na pomoč!« Tisti, ki so bili najbliže, so se hoteli dvigniti, toda povelje jih je znova prikovalo na zemljo. Komandir sam se je splazil nazaj, za njim pa še jaz.

»Na pomoč!« sem še enkrat slišal, potem pa sem še sam videl, kaj se je zgodilo. Voda je odnašala borca tretjega voda, le od časa do časa se je pokazal na površini. Se v istem trenutku pa sem videl tovariša Jožeta iz njegovega voda, ki je tekal na obrežju, med tekom odrgel vrhno obleko in se takoj nato vrgel v valove.

na dno. Sprva se nismo znašili, ker nam je zastala sapa, ko sta izginita, šele potem so začele delovati naše misli, ko sta se zopet pokazala na površini. Toda očitno od boja, ki ga je imel s Tineto pod vodo, ko se je z njim boril za njegovo in svoje življenje.

»Vrv!« je zavpil komandir Savo.

»Vrv!« so zavpili borci.

Graničarji

Nato smo se vsi, ki smo bili na levem in desnem bregu spustili v blato ob vodi, do kolen smo se udarili vanj. Potem smo zabredli v vodo. V tem pa je že priletela vrv na to stran vode. Hitro smo jo zgrabili in jo spustili proti Jožetu, ki jo je ujel z levo roko. Borec Ivan se je spustil ob vrvi v vodo in pomagal Jožetu, da sta privlekla Tineta na suho. Ves izmučen se je tudi Jože zgrudil poleg njega v blato

sta si skupaj, vsa mokra, utrujena, sta ležala na suhi slami in nanju smo navlaili celo goro vojaških dek.

Komandir pa je pri žepni svetilki pisal poročilo za štab. Na koncu je pristavil, da je številčno stanje čete neizpremenjeno, vsi na položaju.

Vsi pa smo vedeli, da tega ne bi mogli napisati, če ne bi bilo hitrega in požrtvovalnega Jožeta.

V. Novak

PREDSEDNIK TITO V INDIJSKI SKUPŠČINI

Politična težnja miroljubnih dežel

(Nadaljevanje s 1. strani)

Industrija malone povsem uničena, naše kmetijstvo pa potisnjeno daleč nazaj? Če upoštevamo, da nismo imeli na razpolago rezervnih gmotnih sredstev, da nismo imeli denarja, ne drugih sredstev, ki bi nam mogla olajšati naše začetne napore v zvezi z obnovo in graditvijo, tedaj lahko najdemo odgovor na vprašanje, kako smo mogli doseči tolikne uspehe, samo v dejstvu, da sta prišla med vojno skovana enotnost in navdušenje znova do veljave, tokrat v obliki enodušne pripravljenosti, da nam ne bo žal naporov za obnovo dežele s prostovoljnimi delom, množičnimi akcijami itd. Mnogi ljudje iz naše in iz drugih dežel so bili priče tega navdušenja, ki je zlasti vzplamtelo med mladino.

Ne bom opisoval načina, kako smo našo deželo izgradili, procesa industrializacije itd. Rad bi v glavnem z nekaj besedami pojasnil, kako je prišlo do tega, da je dobilo ljudstvo takšno zaupanje v lastne sile, kako je duha neodvisnosti, ki je zmeraj živel v Jugoslaviji, še bolj okrepilo. Rad bi tudi pojasnil, zakaj naši narodi tako hrepene po miru in miroljubnem mednarodnem sodelovanju. Čeprav je bila Jugoslavija postavljena na federativno podlago, je bila njena uprava v obdobju od konca vojne do leta 1950 centralistična. Zakaj je bilo tako? Prvi razlog je v tem, da je bila dežela zelo zaoznanjena in razen tega povsem opustošena. Zato smo morali gospodarska vprašanja obravnavati iz enotnega središča, če smo hoteli napraviti racionalno izkoriščanje osnovnih sredstev dostopno in enako razdeliti ta zelo pibla sredstva, kakor tudi proizvajalna sredstva. Tu je treba poudariti, da se je država že v začetku odločila za politiko, da bolj razvite republike pomagajo zaostalam. Ta sistem vodenja iz enotnega središča je bil malone enako potreben tudi na področju administracije. Država je bila še zmeraj v procesu formiranja in čutili smo potrebo po celih vrstih zakonov na podlagi ustave, da bi sestavne enote federacije usposobili za življenje in delo. Brž pa ko so bili ustvarjeni gmotni pogoji, brž ko so razne industrije v naši državi, predvsem težka industrija, dosegle tisto stopnjo razvoja, na kateri je začel centralistično vodeni gospodarski in administrativni sistem zavirati nadaljnji napredek, smo začeli decentralizirati naše gospodarske in administrativne metode in jih demokratizirati.

Decentralizacija gospodarskega sistema

Prvi pomembni korak na poti k decentralizaciji je bil prenos vseh resorov državne uprave, od-

Sprejem pri veleposlaniku Črnobrnji

New Delhi, 21. dec. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v New Delhiju Bogdan Črnobrnja je priredil danes popoldne v hajderabadski palači svečan sprejem na čast predsedniku Titu. Na velikem sprejemu je bilo okrog tisoč gostov, med njimi predsednik indijske republike Prasad, ministri predsednik Nehru, podpredsednik Radakrišnan, čla vlade, številni poslanci, kakor tudi vrsta uglednih delhijskih javnih in kulturnih delavcev. Člani diplomatskega zbora ter domači in tuji novinarji. Izmed Jugoslovanov so se sprejema udeležili člani ožjega spremstva predsednika republike, nameščenci jugoslovanskega veleposlanstva v Delhiju in jugoslovanski novinarji.

Sprejem je minil v zelo prisrčnem razpoloženju.

Predsednikova eskadra na poti v južno Indijo

Bombay, 21. dec. (Tanjug). »Galeb« ter rušilca »Triglav« in »Bikokovo« so odpluli v južno Indijo. Ob odhodu iz pristanišča je posadka »Galeba« s pozdravom počastila bombajskega guvernerja.

Američani v francoski coni Avstrije

Protest visokega komisarja Iljičeva, ki so ga zahodni komisarji zaradi nepravilne procedure zavrnil

Dunaj, 21. dec. (AFP). Na današnjem izrednem sestanku zavzojskega kontrolnega sveta je sovjetski visoki komisar v Avstriji Iljičev obdolžil ameriške oblasti, da so kršile četvrti sporazum iz leta 1944, ko so zgradile oporišča in vojaške ceste ter letališča v francoski okupacijski coni.

Francoski visoki komisar v Avstriji Jean Chauvel je protestiral zaradi načina, kako je Iljičev kot sedanjí predsednik Sveta

sklical sejo, rekoč, da bi o tem vprašanju lahko razpravljali na jutrišnjem rednem sestanku. Zahodni predstavniki so soglasno menili, da debata o tem ni nujna, sovjetski visoki komisar pa je vztrajal, naj nemudno obravnava resolucijo, ki jo je predložil in v kateri je izražena ugotovitev, da pomeni razmeščanje ameriških čet v francoski okupacijski coni Avstrije kršitev sporazuma štirih velikih sil. Sporazuma ni bilo.

Demokracija novega tipa

V tej zvezi bi kratko spregovoril tudi o nekaterih očitkih, ki jih je slišati včasih v tujini. Tako pravijo na pr., da imamo enostrankarski sistem, da nimamo demokracije zahodnega tipa itd. Če človek dejansko hoče skrbno in nepristransko preučevati ves naš družbeni razvoj in ga razumeti, mora doumeti dejstvo, da tisti elementi razvoja, na katere

pristojnosti na republike. Decentralizacijo smo uresničevali še dalje tako, da smo ta področja pristojnosti prenesli na okraje, ki so tako postali celostne gospodarske enote. To seveda še ni končna faza; vsakdanja praksa gospodarskega razvoja zahteva nadaljnje spremembe, kakor je upostavitvev komun itd.

sem vas že opozoril, nudijo gmotno podlago za novi tip demokracije, drugačen kakor je demokracija v zahodnoevropskem smislu. Naša demokracija sloni na gmotnih temeljih in njen razvoj je nerazdružljivo povezan z gospodarskim napredkom dežele in vspremeden z njim in naša demokracija nujno dosega tisto stopnjo razvoja, ki jo je gospodarski na-

predek že dosegel. Očitno je, da se takšna demokracija ni mogla razvijati v naši deželi, dokler je v njej prevladoval sistem državne kapitalizma, drugače povedano, dokler nismo gospodarskih podjetij izročili v upravo delavskih kolektivov. Vsem ko je bil sistem državnega kapitalizma nujen v določenem obdobju, je postal v naslednji fazi ovira za nadaljnji razvoj našega družbenega življenja v demokratično in socialistično smer. Kakor veste, smo zadevali v vsem tem obdobju na razne težave objektivne narave. Billi smo primorani premagovati številne in zelo hude ovire, ki so nam jih povzročali iz tujine v obliki blokad in tudi drugače. Posledica je bila, da je bil naš napredek počasnejši in težavnejši, kakor bi bil, da smo se morali boriti samo s težavami notranje in gmotne narave.

V duhu načel OZN

V zunanji politiki se je Jugoslavija ravnala in se bo tudi v prihodnje ravnala po načelih Ustanovne listine OZN. Menimo, da nudi ta organizacija v napečenem vzdušju poveljnih mednarodnih stikov edino možnost, da dosežemo popuščanje napetosti in zmanjšanje nevarnosti pred spopadi na svetu, kakor tudi da uredimo razna sporna vprašanja in da zmanjšamo njih število. V tem oziru je OZN že dosegla pomembne uspehe. Očitno je, da bi bili ti uspehi neprimerno večji, ko bi bila OZN dosegla univerzalnost, ko bi bili sprejeti med njene člane vse dežele sveta, in sicer zato, ker bi lahko samo na podlagi univerzalnosti imela vlogo, ki jo človeštvo od nje pričakuje. Razlogi, zaradi katerih zdaj OZN ni bila sposobna urediti več vprašanih mednarodnega pomena, so predvsem v nekaterih pomanjkljivostih strukturalne narave, kakor je pravica veta v Varnostnem svetu itd. Te razloge je treba iskati tudi v dejstvu, da je prišla težnja po delitvi sveta na bloke do izraza v okviru same organizacije in da je ovirala njeno pravilno delovanje.

V prvih poveljnih letih se je Jugoslavija, bridko razočarana spričo sovražnega stališča zahodnih zaveznikov nasproti njej, zlasti v zvezi z mirovnimi pogodbami, v katerih so hudo malo upoštevali prispevek in žrtve naše dežele v vojni, zanašala v glavnem na podporo SZ, katere zunanja politika celo takrat ni posvečala posebne pozornosti koristim nove Jugoslavije. Vse to je samo utrdilo naše prepričanje, da se moramo predvsem zanašati nase in da ne smemo dovoliti, da bi postali privrsek zunanje politike kogarkoli. Trdno je bilo tudi naše prepričanje, da ne moremo dovoliti nobenega vmešavanja v naše notranje zadeve, če hočemo ohraniti svojo neodvisnost ter ubirati svojo pot v graditvi naše dežele in novega družbenega sistema sploh.

To so bili dejansko glavni razlogi, ki so leta 1948 napotili SZ, za njo pa še druge vzhodnoevropske dežele, da so odpovedale svoje pogodbe in prekinitve druge stike z našo državo, da so začele srdito gonjo, ki je trajala dobrih pet let. Po tej prekinitvi se je politika socialistične graditve v naši deželi samo nekoliko spremenila v tem smislu, da smo od-

ločneje ubrali lastno pot graditve v skladu s posebnimi razmerami v naši deželi. Prav tako se tudi ni zadrževali sprememba naša zunanja politika. Glede na gospodarsko blokado pa smo se morali, govoreč gospodarsko, obrniti proti Zahodu. Priznati je treba, da smo iz določenih razlogov našli tam podporo in razumevanje in da nismo niti za trenutek ogrozili naše neodvisnosti ne na področju naše zunanje politike, ne na področju našega notranjega razvoja. Pravzaprav ni-

Zakaj smo za enakopravne mednarodne odnose

Zakaj smo za enakopravne odnose med državami in narodi in zakaj nasprotujemo vmešavanju s katerekoli strani in notranje zadeve drugih narodov? Prvič zato, ker takšno vmešavanje posega v neodvisnost dežele, v katere notranje zadeve se neko vmešava in ogroža to neodvisnost. Drugič, takšno vmešavanje je najvidnejši odsev razdelitve sveta na področja vpliva, v kateri je skrita nevarnost novih spopadov. Trejčič, takšno vmešavanje onemogoča združevanje sveta, ker si ne moremo misliti združevanja med podjarmljenimi državami in narodi na eni ter vladajočimi državami in narodi na drugi strani.

Iz tega splošnega stališča izvira tudi naše vztrajno nasprotovanje načelu kolonializma zato, ker ima kolonializem v sebi vse negativne elemente, kar sem jih omenil. Zato menim, da imamo zdaj štiri glavne elemente kot korenine vseh tegob, ki so vzrok tolikšnega strahu in bojzani človeštva in ki se zde zdaj ne le nepotrební, marveč v očeh vseh naprednih ljudi tudi nesmisel. Ti elementi so:

prvič, pomanjkanje enakopravnosti v stikih med državami in narodi,

drugič, vmešavanje v notranje zadeve drugih dežel, vmešavanje, ki pride praktično zmeraj od visoko razvitih dežel,

trejčič, razdelitev sveta na področja vpliva in bloke, in

četrtič kolonializem. Dokler ti elementi ne bodo odstranjeni iz prakse v mednarodnih odnosih, človeštvo ne bo rešeno bojzani glede svoje usode. Menimo, da krije snovanje blokov na voja-

sko nikoli zadeli na kakšne podobne pogoje in jih tudi ne bi bili sprejeli, celo če bi to pomenilo nadaljnje težave in če bi bile posledice še težavnejše od tistih, ki so nas zadele leta 1948. Naše vztrajno stališče v vprašanih takšne narave je izraz ne le stališča voditeljev, marveč uživa tudi podporo vsega ljudstva naše dežele, ki je zmeraj pripravljeno tudi na največje žrtve, kadar gre za njegovo neodvisnost in njegovo pravico, da je gospodar svoje usode.

skih in ideoloških temeljih v sebi največjo nevarnost za mir na svetu. Takšni bloki so preračunani na premoč v vojni sili in potencialu za obravnavanje mednarodnih vprašanj s silo namesto z miroljubnimi diplomatskimi metodami, ali kar je še bolj grožljivo od vsega, prek OZN, ki je bila ustanovljena prav za to.

Sodelovanje z Indijo in Burmo ne pomeni snovanja tretjega bloka

Pr eden končam, bi rad poudaril, kako napačne so domneve tistih, ki vidijo v krepitvi stikov med Jugoslavijo na eni ter Indijo in Burmo na drugi strani in v našem prihodu sem poskus, da bi upostavili tretji blok. Takšni ljudje ne morejo videti sveta drugače, kakor razdeljenega na bloke in področja vpliva. Mar ni nesmiselno meniti, da mi, ki bimo tako žilav boj proti razdelitvi sveta na bloke, zdaj hočemo upostaviti nekakšen tretji blok? Da, mi hočemo povečati število držav in dežel, ki jim je ohranitev miru najvažnejša in ki se bore za stike, sloneče na enakopravnosti, za miroljubno sodelovanje med narodi in za aktivno sožitje držav z različnimi družbenimi sistemi. Ne prizadevamo pa si doseči to z upostavitvijo tretjega bloka, marveč z aktivnim sodelovanjem, naperjenim proti tistim negativnim pojavom na svetu, ki stalno plavajo nad glavami človeštva kot Damoklejev meč in mu groze z uničenjem.

Nam so znani naporí indijskih voditeljev na mednarodnem torišču, da bi kar najbolj pripomogli k ublažitvi sedanje svetovne napetosti. Mi smo ugotovili, da imamo istovetne nazore o znatnem številu vprašanj, in zato ni nič čudnega, da zelo želimo, da bi združili svoje sile v boju za ohranitev miru in za miroljubno sodelovanje med narodi. Nam, v naši deželi, so dobro znani velikanski naporí voditeljev in narodov Indije, da bi izgradili svoje deželo

Nepristranska pomoč nerazvitim deželam

V nasprotju s politiko blokov in razdelitvijo sveta na ideološki podlagi, vidimo mi dejansko možnost, da bi se človeštvo rešilo največje katastrofe v njegovi zgodovini, v sožitju dežel in držav z različnimi sistemi. Pri tem ne mislim na nekakšno pasivno sožitje, marveč na aktivno sodelovanje ter miroljubno in sporazumno obravnavanje različnih vprašanj, kakor tudi na odstranitev vseh elementov, ki neogibno ovirajo široko sodelovanje med velikimi in majhnimi državami. Še več, takšno sožitje ni le praktično možno, marveč je tudi bistveno, če se hočemo ogniti novi svetovni vojni z vsemi strašnimi posledicami, ki bi jih imela uporaba najsoodobnejših sredstev množičnega uničevanja.

V nasprotju z dosedanjo prakso, po kateri so revščini in bedo nezadostno razvitih dežel često izkoriščale ne le visoko razvite dežele, marveč prav tako tudi tiste velike dežele, ki niso dosegle posebno visoke ravni razvoja, za vmešavanje v notranje zadeve nezadostno razvitih dežel, stojimo mi na stališču, da morajo dobiti nezadostno razvite dežele gmotno pomoč. Gmotno pomoč morajo dobiti ne le dežele, ki jo dobivajo, marveč tudi tiste, ki pomoč dajejo, ker le-te, čeprav so njihove proizvodne možnosti dosegle doslej največjo možno raven, zadevajo na nevarnosti zastoja in celo nazadovanja, ker svojih izdelkov in pridelkov ne morejo prodati.

Normalizacija naših odnosov z ZSSR

Kakor nedvomno veste, je Jugoslavija z velikimi gmotnimi žrtvami organizirala vojaške sile, ki jih lahko smatramo v evropskem merilu za močne. To je bilo potrebno, ker je bila naša dežela v nevarnosti, da bi izgubila svojo neodvisnost. Edini namen naših vojaških sil je in zmeraj bo, da ščitijo miroljubni razvoj in neodvisnost narodov Jugoslavije. Drugače povedano, naših vojaških sil nikoli ne bomo uporabili v kake agresivne namene, nasprotno, kot vojska miroljubne socialistične dežele že s svojim obstojem koristijo miru v našem delu Evrope.

V zvezi z različnimi govoricami, ki se širijo po svetu, bodi zaradi nezadostne obveščenosti ali zlonamerno, bi rad pred to spoštovano skupščino spregovoril nekaj besed o tem, da upostavljamo normalne stike med našo državo na eni ter SZ in drugimi vzhodnoevropskimi deželami na drugi strani. Pobuda v tem oziru je prišla od SZ in spremljala jo je izjava sedanjih sovjetskih voditeljev. Tedaj smo privolili v upostavitvev normalnih stikov, tembolj, ker je bilo to v skladu z našo željo, da sodelujemo z vsemi deželami, ki to hočejo in ki spoštujejo načelo enakopravnosti. Upostavitvev normalnih stikov znatno olajšuje dejstvo, da so sovjetski voditelji izjavili, da spoštujejo načelo enakopravnih odnosov in nevmešavanja v notra-

nje zadeve, kakor tudi da sprejemajo naše stališče, da do upostavitve normalnih stikov z njimi ne sme priti na škodo naših stikov z zahodnimi državami. Stiki z drugimi vzhodnoevropskimi deželami, Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko, ČSR, Poljsko in Albanijo, tudi postajajo normalni in se zboljšujejo. Tako se je napetost ob naših mejah s temi deželami, ki je vzbujala kdaj pa kdaj zaskrbljenost, zdaj polegla in razmere so postale normalne. To jo prineslo znatno olajšanje nam in tem sosednjim deželam, ter pomenilo za svet sploh nadaljnji prispevek k okrepitvi miru.

S tem, da normaliziramo in izboljšujemo stike s temi deželami, ne glede na velikanske gmotne izgube, ki so zadele Jugoslavijo po letu 1948, mislim, da naša dežela nudi praktičen dokaz, da je pripravljena na znatne žrtve v korist miru in mednarodnega sodelovanja. Na drugi strani sem prepričan, da sprememba v stališču SZ nasproti Jugoslaviji ni zgolj posledica tega, da so tam spoznali, da so bili prav do Staliteljev. Tedaj smo privolili v upostavitvev normalnih stikov, tembolj, ker je bilo to v skladu z našo željo, da sodelujemo z vsemi deželami, ki to hočejo in ki spoštujejo načelo enakopravnosti. Upostavitvev normalnih stikov znatno olajšuje dejstvo, da so sovjetski voditelji izjavili, da spoštujejo načelo enakopravnih odnosov in nevmešavanja v notra-

ZAKLJUČNE BESEDE RADAKRIŠNANA IN ZAHVALA NAŠEGA PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Indijski poslanci so toplo pozdravili besede predsednika Tita, ki je govoril v angleščini. Z viharim ploskanjem in odobravanjem so često prekinjali predsednika, zlasti ko je govoril o potrebi po univerzalnosti ZN, o želji Jugoslavije po ohranitvi neodvisnosti, o potrebi in veri v možnost sožitja in o vlogi JLA. Konec Titovega govora so sprejeli vsi navzoči z viharnimi in toplimi aplavzi in odobravanjem.

V imenu poslancev se mu je zahvalil podpredsednik Radakrišnan, ki je poudaril, da se predstavnik indijskega ljudstva strinja z gledišči Jugoslavije in mislimi predsednika Tita in da jih odobrava.

»Mi se popolnoma strinjamo z Vašimi gledišči,« je rekel obrnjen k predsedniku Titu, »glede OZN in o potrebi po univerzalnosti.« V tej zvezi je Radakrišnan pripomnil, da bo generalni tajnik OZN Hammarskjöld odpoval tel dni v Peking, kjer bo obravnaval

nekatera vprašanja, ki zanimajo vesele. »Zakaj zdaj,« je vprašal, »tega ne bi mogli obravnavati v Organizaciji ZN?« Radakrišnan je znova poudaril več podrobnosti med jugoslovanskimi in indijskimi gledišči, mnenji in težnjami ter se še enkrat zahvalil predsedniku Titu in njegovim sodelavcem za počastitev, ki so jim jo izkazali z obiskom v indijskem parlamentu.

Očitno ginjen spričo topliega in zelo prisrčnega sprejema, ki so mu ga priredili zbrani predstavniki narodov Indije, je predsednik Tito znova povzel besedo in se obrnil na navzoče v srbohrvatskem jeziku:

»Dragi prijatelji, zelo sem hvaležen vam vsem in podpredsedniku Radakrišnanu, da sem imel tu priložnost pojasniti nekatera vprašanja razvoja Jugoslavije in njene zunanje politike. Ob tej priložnosti bi rad povedal, da je bila naša delegacija tu deležna sprejema, kakršnega nismo mogli pričakovati. S tega mesta bi zato rad prek vas, predstavnikov vsega ljudstva Indije, izrekel v imenu naše delegacije in v svojem imenu zahvalo ljudstvu Indije za zelo prisrčni in topli sprejem.«

Besede maršala Tita so znova vzbudile odobravanje indijskih poslancev, ki so se po svečani seji poslovili od predsednika Tita z novim ploskanjem in vzklikanjem.

Pri razpravi o indijski gospodarski politiki

New Delhi, 21. dec. (Tanjug). Predsednik Tito je obiskal nocoj oba doma indijskega parlamenta in eno uro poslušal razpravo o novi gospodarski politiki indijske vlade. Predsedniku je delo skupščine pojasnil minister za parlamentarne zadeve Satijanarajan Sinha.

Pozdrav naše vojske predsedniku republike in vrhovnemu komandantu

Zagreb, 21. dec. (Tanjug). S slavnostnega zbora častnikov zagrebske garnizije v prosilca Dneva armade, ki se ga je udeležil tudi generalpolkovnik Kosta Nagy, so poslali predsedniku republike tole brzojavko:

»Dragi tovariš Tito! Čeprav smo nenčno s srci in v milih s Teboj na Tvojem zgodovinskem potovanju, Ti pošiljamo posebej pozdrave pred našim velikim praznikom, Dnevom armade. Vemo, da boš čutil toploto naših pozdravov. V njih je odkritost in moč Tvojih borec, lepota naših ravnin in planin, našera morja in neba, v njih bide srce čuvarjev, ki bdijo nad mirom

in življenjem domovine.

V naših pozdravih je tudi minulost. V njih so dnevi, ko si nas vodil v današnje dni in rušil sovražne obreče. Ko se spominjamo tistih dni in zmag, Ti tudi obetamo, da se bomo še odločneje in še z večjo vneto trudili, da bi utrdili našo slavno armado, ki je močan činitelj miru na svetu.

V naših pozdravih so tudi sodobnost, naša svoboda in naša človeška rast, naši naporí in naša vera v pot, po kateri nas vodiš. Naj bo Tvoj stik z drugimi deželami in vojskami prijateljske Indije in Burme in en prispevek naše dežele k svetovnemu miru.«

PROBLEMI SLOVENSKE FILMSKE PROIZVODNJE

ZA UVOD:

VARUHI IN KRITIKI

Slovenski omnibus: »TRI ZGODBE«

Našega prijubljenega igralca Staneta Severja spričo odlične maske komedij prepoznamo v njegovi najnovejši filmski vlogi Andreja Vitužnika

Naj za uvod tudi sam uporabim filmski stil... Leto 1954. V provincialni družni nadobudnega srednjeevropskega naroda so pretrgali ozračje ugodni klic:

»KUPČEVANJE S KULTURO! OGROMNE VSOTE DENARJA SO PROPADLE!«

Rotacije vseh listov so stekle. Kritiki so bliževali rešilni ogenj in pepel:

»Koprodukcija je smrt za nacionalni film! — Triglav film pred resno krizo! — Kdo je moralno odgovoren? — Filmski bohemi razpisajo denar! — Nova nada — novo podjetje!«

Svarilni klic po deželi... Filmaniki so zaskrbljeno prislunili, nekateri poslanci so zaslužili denar za okraj — namesto za film, obojevalci Vesne so žalostno sklonili glave, nekdo se je pritaženo in bladoželjno zakrohotal...

»Stoj! Saj to je skorajda začetek filmske zgodbe!«

»Filmski stil je nevarna stvar. Zapeljiv je, Budi fantazije, Nevaren je kritikom in člankopiscem. Mignogrede te pripelje v »Greh« ali v kritikastriki »greh«.

Toda, ker gre za obtožbe, ki smo jih spoznali v uvodu, jih bomo skušali tudi dokazati — ali ovrčiti. Ker pa se nam gornji stil ne zdi prav priročen za tak lopatarski posel, naj nam bralci opuste, da bomo raje uporabili stil brez primesi fantazije. Seve, če nam bo uspelo.

Kajti, kaže, da je nekaterim kritikom prav tako težko pisati brez bujno cvetoče »fantazije«, kakor je nekaterim umetnikom težko dvigniti se v ozračje ustvarjalne fantazije.

Deviza je: Ne bodimo nestrpnil — Če to velja za Strnišče, naj velja še za našega filmskega paglavca, njegove »odrasle« kritike, pa tudi za bralce tega članka, v katerem bomo skušali vsaj delno pojasniti vso zapleteno problematiko naše filmske ustvarjalnosti, prikazati silnice in komponente, ki obvladujejo, pretresajo, združujejo, uničujejo in ustvarjajo ta svojevrstni, moderni, sedmi »izrodek« umetnosti.

Ker je na slovenski fronti razpored sil na prvi pogled: Za ali proti koprodukciji, bi me skoraj zapeljalo, da bi tudi sam zastavil vprašanje podobno. In če bi dodal nekaj izjav o lascivno-sentimentalnih zakulisnih scenah iz »Hilbe na obali«, zabrenkal na strune javno obarvanega polkolonializma, bi imeli slovenski puritanci novo melodramatično doživetje...

Kot da je koprodukcija, to »ne-potrebnost zlo«, res pravil vsega gor-

Prizor iz filma »Slovo Andreja Vitužnika«. Na sliki Anza — Janez Bertonec in Vitužnik — Stane Sever

Ze dalj časa v slovenskem tisku razpravljamo o problemih slovenskega filma, o poteh »Triglav filma«, o umetniških in finančnih plateh koprodukcije, o težnjah Društva slovenskih filmskih umetnikov, o uspešnih in »literarnih« scenarijih, o tujih umetniških vplivih. Ob vsem tem se pojavljajo različne koncepcije in teze, informacije in dezinformacije. Uredništvo je mnenja, da mora o vsem tem bralce seznaniti in jim podati čim bolj objektivno ter verno sliko problematike slovenskega filma. Nalogo je prevzel eden urednikov kulturne rubrike »Ljudske pravice«. Z današnjim dnevom začnemo objavljati vrsto njegovih prispevkov, v katerih bo nakazal razne koncepcije in jih skušal osvetliti z umetniške in ekonomske strani.

Naj Nočem je braniti, te povojne gospe, ki jo je baje rodila obramba proti triumfalnemu vdoru ameriških filmskih kompanij na evropsko celino. Če je kje, potem je pri nas postala razpita pocestnica in nekateri vročekrvneži so ji že prilepili na hrbet izgonski list.

Nočem je braniti, pravim, ker ni vredno trošiti preveč besed na njo. Ni ji nočem napadati, kajti stvar se da do brez velikega hrupa postaviti na pravo mesto. Zdi se mi namreč, da bi hrup proti njej ali za njo — kakor se je to že pripetilo — zadušil ali zaglušil klic, ki zveni bolj trezno, manj privlačno, manj zanosno, a bolj neizprosno! Namesto da torej kličem proti koprodukciji in se trkam na nacionalne prsti ter sklicujem na umetniško silo slovenskega naroda, se mi zdi koristnejše pritegniti pozornost bralca k drugemu, »manj važnemu« vprašanju:

»Kako je z našo umetniško silo in našim filmskim znanjem?!«

Aj, bolj preprosto: »Čemu še nimamo dobrega, kvalitetnega umetniškega filma?« ... brez pretiranega poudarka na nacionalnem, slovenskem v vprašanju! Da se razumemo: brez pretiranega. Kajti kako naj domač umetnik če je res umetnik, iz slovenske gline speče, denimo, kitajski porcelan?

Da, čemu še nimamo...? Toda prav tako se sprašujemo, zakaj še nimamo »velikega« romana; zakaj nimamo sodobne drame ali komedije... Da, čemu? Če bi se umetniška potenca rojevala kot rastlo zidovi Zadrugne palače pred Figovcem!... Toda, vrtno se k filmu. Prav tako je odvisen od splošnega umetniškega, predvsem književnega ustvarjanja. Če nimamo sodobnih, velikih književnih del, kako naj pričakujemo velikih sodobnih filmov. Vse to je dolgotrajen proces. In umetniki se rode, njih ne fabriciramo.

Čemu ni »velikih« filmskih stvaritev? Ali smo zanesenjaško besedičili o velikih »talentih«, presencjevali svoje umetniške sile, razsipali »genialne« ideje o nesluteni bodočnosti domačega filma? Ali smo že videvali obrise novega de Sice, se navduševali nad skorajšnjim, veličastnim, novim, slovenskim »Viva Villa«, že pričakovali svoje ustoličenje v mednarodni filmski areni? Ali pa smo bili preskromni in se nismo pogumno lotevali velikih tem?

Če smo kje bili preskromni — prav gotovo nismo bili pri denarju. (Prej bi dejal — pri znanju, izkušnjah in umetniški sili.)

Ali pa je zavladal merkantilizem, ki duši umetniškega duha filmskih delavcev? Mar je geslo o rentabilnosti podjetja za vsako ceno bilo tisti mejnik, pri katerem se je začel padec kvalitete? In »velikopotezni« komercialisti ter njihovi še velikopoteznejši načrtni oboževalci tista vis maior, ki bi morala biti umetniško vodstvo? Naši umetniški direktorji pa ponižno tavajo po d-želci Sentflorjanski in za svojega komercialista iščejo atomske lepote made in Slovenija? Nekdo bo nemara valil krivdno

znani in neznan avtorji nanizali tez in tezi, da bi se nam zvrtilo: Subvencionirajte scenariji! — Ne, dotirajte podjetje! — Dajte v pomoč književnike! — Le tega nikar. Nam, režiserjem, so le v nadlego! — Izvedite selekcijo med filmskimi umetniki! — Tako torej! Mar smo zato pionirili? — Bojte se tujih vplivov! — Dajte nas v šole k tujim mojstrom! Dol s koprodukcijo! — Naj živi! Podjetje je iz vode! — Osamosvojite tehnično bazo! — Le kar; »osvobodili« jo boste deviz in novih tehničnih sredstev! — Dajte nam Cankarja! — Oprostite, jaz imam raje... Ježka!...

Problemi so se res nagrmadili. Toda slika vendarle ni tako zapletena, niti ni treba izgubljati upov. Morda smo se le jasneje zavedli stopnje, ki smo jo dosegli — po desetih letih.

Zelev je morda na prvi pogled res skromna. Vse republike so posele 42 umetniških filmov, nad 400 dokumentarnih, okoli 500 tednikov, okoli 300 raznih drugih kratkih filmov, nad 100 poučnih in šolskih filmov. Deset let življenja je kratka doba. Italijanski film se je iskal petdeset let; prav toliko cela vrsta filmov vodilnih dežel. Mehiški se je porajal dvajset let, pri tem pa je imel dolgoletno hollywoodsko tra-

V filmu »Kopli pod brezo« igra glavno žensko vlogo, Lenčko, Mira Sardočeva

povprečen film nam dajete! — In namah bo vse »genialno«. Rešite ni? — Kako da ne! Je rešitev. In koliko rešitev! Le pazljivo je treba čitati članke in članičice, kritike in zapiske. Če pa jih zmanjka v slovenskem tisku, najdeš tehnejše v beograjskem NIN, v rubriki »Filmsko pismo iz Ljubljane«. In ko bo napisana zadnja beseda tega članka, bo, žal, pred nami še vedno zijalo vprašanje: Čemu ni dobrega filma? — Ob njem bo sicer tudi zvenel odgovor, toda to bo tudi vse!

KONCERT LJUBLJANSKEGA GODALNEGA KVARTETA

Dne 10. decembra je Koncertna direkcija Slovenije priredila svojim abonentom v Ljubljani koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta, meuda edinega stalno delujočega slovenskega komornega ansambla, ki javno nastopa. Njegovi člani so Leon Pfeifer, Albert Dermalj, Vinko Šušteršič in Čenda Sedlbauer.

Sporod so začeli s prvo izvedbo slovenskega dela, godalnega kvarteta Dimitrija Zebreta. V njem se komponist sicer močno odmikala od klasičnega vzorca godalnega kvarteta tako v obliki, ker ga gradi v treh namesto v običajnih štirih stavkih, kakor tudi v zaporedju tempov, vendar se je gotovo učil pri klasičnih pisateljih za to sestavo, ker mu godalni stavek dobro zveni. Kolikor je moči soditi po prvem poslušanju, mu tudi vir domislekov teče lepo enakomerno. S posebno dejal bi, botrovsko prizadevnostjo, ki jo pokažejo vselej, kadar pospremito v javnost domačo komorno skladbo, so člani kvarteta izvajali to delo, ki je nalotelo pri občinstvu na ugoden in dragovoljen, četudi ne ravno navdušen sprejem.

Nato so se kvartetovalci podali na sirno morje svetovne komornoansambelske literature in podali godalnemu kvartetu Beethovna (op. 59, št. 3, C-dur) in Dvořaka (Dumka, op. 58). Obe skladbi so izvedli, kar smo od njih paš tudi edino pričakovali, tehnično dogmno in interpretacijsko izpildeno. Zdi se, da se je Ljubljanski godalni kvartet v pripravi za ta koncert posvečal v prvi vrsti študiju problemov soigre, ki je bila od začetka do konca na las vsklajena, in enovite, homogene zvočnosti. Tudi zvoek je bil tako obvladan, da bi ga

ne bi mogla proizvesti tudi kak dober film, kar smo dosegli, je vendarle precej za vajeniško dobo. Le bežen pogled na rang-listo jugoslovanskih umetniških filmov nas pomiri tudi glede slovenske filmske proizvodnje.

Začetki mnogih drugih narodov so bili manj plodnosni. (Pa zato niso bili toliko nestrpn kot mi!) Lahko trdimo, da se naš film razvija mnogo hitreje. Tuji filmski strokovnjaki so začudeni, ko pri nas namesto začetkov najdejo kvalitetno filmsko industrijo.

Film ima »nesrečo«, da z industrijskimi sredstvi in postopki ustvarja umetnost. Potrebni so denar, ljudje, tehnika in znanje. Celovečerni umetniški film stane kakih 35 milijonov! Zanj dobiš v naši državi, ko ga predvajajo, le četrtno investirane vsote. Toda, 35 milijonov! Kakšen rizik! Če pišeš roman, porabiš le papir. Le malo tvegaš, le malo denarja investiraš. Sedma umetnost je menda edina, pri kateri toliko tvegaš. Ne moreš je v tem pogledu primerjati niti z izvajanjem skladbe ali predvajanjem opere.

V JUTRIŠNJI ŠTEVILKI: ZGREŠENA POTA SLOVENSKEGA FILMA

Brez znanja, brez izkušenj, brez pomoči. Od tega je šest, sedem let. Sledila je doba znanos, poizkusov, umetniške nemoči, menjavanja Zandra, iskanja filmskih prijemov, pisanja šolskih nalog na temo filmski scenarij in snemalna knjiga — brez tujih izkušenj, brez potovanja k slovitim mojstrom, brez stipendirnega učenja doma. Rashi so ob kameri in filmskem traku. Storiš so svojo dolžnost. To je vse, kar lahko trenutno rečemo o njih.

Danes lahko ugotovimo: Dosegli smo določeno stopnjo filmske produkcije; podobno japonski... Cela vrsta dežel se še danes ni »znašla«, čeprav ima za seboj že lepo časovno tradicijo.

Koliko se pa v svetu iz bleščeče kopice filmske plaže, golih nog in prsi, kičastega teatra in spektakla izvitorepi pravih umetnikov in rešničnih del? Med letno proizvodnjo, ki je precej nad 1000 filmov, najdeš največ 20 umetniških del. Lani so Mehikanci posneli 140 filmov, Italijani 172. Kakšna kvantiteta! Koliko je med njimi dobrih? Res pa je, da le ob kvantiteti dobiš kvaliteto. S tem ne trdim, da majhna proizvodnja, kot je naša,

mogli bržčas le še s posebej v ta namen izbranimi glasbilo bistveno izboljšati. Dejstvu, da so člani kvarteta tudi sicer v službah in se potemtakem kljub velikemu idealizmu, ki jih vse preveva, ne morejo popolnoma koncentrirati na igranje v kvartetu, pa je gotovo pripisati, da — kar se tiče izraza — v njihovi igri tok muzikalnih misli še ne teče povsem polno in svobodno kot neka plomenita, v ognju sedanjega trenutka kaljena improvizacija. Seveda jih spremljajo naše želje, da bi dosegli ta Parmas, na katerega romajo vsi komorni ansambli. Najbolj dovršeno in toplo je bil gotovo podan Dvořák. Občinstvo si je z živahnim ploskanjem priborilo še dva stavka za dodatek.

Ob II. koncertu za mladino

V ponedeljek, 20. dec. je bila prva izvedba II. simfoničnega koncerta za mladino, čigar reprize bodo še v dneh 22., 23. in 27. decembra. Ti koncerti, ki jih je Slov. filharmonija uvedla z minulo sezono, so v polni meri dosegli svoj namen. Sporod II. koncerta obsega naslednja dela: Bachov Preludij in fuga v razkošni in mogočni instrumentaciji Ottorina Respighija; Webrov Concertino za klarinet in orkester, kjer pridejo do veljave vse solistove odlike, ter simfonična pesnitev »Carovnikov utence«, ki jo je Paul Dukas uglasbil po znanem Goethejevem delu.

V kratkem bodo predvajali tudi naš slovenski omnibus »Tri zgodbe«. Stavljjen je iz treh kratkih umetniških filmov: »Na valovih Mure«, »Slovo Andreja Vitužnika« (bivši »Splavarja«) in »Kopli pod brezo« (bivši »Vodnjak«). Na sliki vidimo prizor iz filma »Na valovih Mure«, Julko Staričev.

Eno vedo i prvi i drugi: Problemi so se zgostili okoli dobrega scenarija in izkušene režije. Stokrat ponovljeni izrek ameriškega režiserja Wylerja »Po dobrem scenariju ne nastane vselej dober film, po slabem pa ne bo nikoli nastal dober film« znova odpira tisto dilemo v slovenski filmski proizvodnji, ki jo nekateri označujejo za krizo, drugi za umetniško impotenco, tretji za vprašanje kadrov...

Skratka, tu se pota ločujejo. Začenjajo se različne koncepcije, sorodne ali nasprotujoče si, realne ali zanosno-nestvarne. Gre za različna estetsko umetniška vrednotenja, za organizacijske prijeme, pedagoške vidike, za vero ali nevero v domače ali tuje umetnike.

FRANCE VREG

Skušali bomo z vso resnobo — ki jo vsekakor zaslužijo — različne koncepcije nakazati in jih obravnavati.

* Poglejmo klasifikacijo naših umetniških filmov, ki so jo naredili na osnovi kritike v jugoslovanskih in tujih listih ter glede na število obiskovalcev v jugoslovanskih kinematografih. (Podatke je objavil zagrebški »Globus«.) Če kvaliteto filmov ocenimo s štirimi osnovnimi ocenami — prav dober, dober, povprečen, neuspe-

Mater iz filma »Kopli pod brezo« igra Mileva Zakrajškova

kse in si ob njej zgradili svojo, zaenkrat še borno teorijo. Obstali smo in nekateri trde, da tavamo v krogu, iz katerega ni izhoda. Preskočiti moramo na kakovostno višjo raven. Nekateri pripisujejo to moč mladim silam, ki bodo prišle iz Akademije, drugi še vedno zapuajo v pionirje.

Zvonimir Ciglič se je po diplomski leta 1948 na Akademiji za glasbo v Ljubljani (kompozicija pri prof. L. M. Škerjancu, dirigiranje pri prof. Dr. Danilu Svarti) eno sezono udeleževal kot dirigent v Operi v Sarajevu, kjer je postavil »Trubadurja«. Zdal je profesor za teoretične predmete na Srednji glasbeni šoli, bavi se še nadalje s komponiranjem ter je končno dočkal izpolnitve svoje velike želje po dirigiranju, ki je doslej ni bilo mogoče uresničiti.

— dobimo približno tako sliko: Med osem najboljših sodijo: »Vesna«, »Kekce«, »Na svoji zemlji« (Triglav film), »Nevera«, »Črveni cvet«, »Slovica« (Avala film), »Sinji galeb«, »Bakonja fra Brne« (Jadranski film). — Dobri filmi: »Živeče ovaj narode«, »Zastava«, »U oluji«, »Plavi devet«, »Koncert« (Jadranski), »Sofka«, »Cudovorni maček«, »Barba Zvanec«, »Prča o tvornici«, »Besmrtna mladost«, »Cilganica«, »Aničina vremenja« (Avala), »Stojan Mutikaša« (Bosna), »Erosina« (Vardar). — Med po v pr r e n e spajajo: »Jara gospoda«, »Sumljivo lice«, »Opštinski dete«, »Daleko je sunce«, »Dječak Mita«, »Trst«, »Major Bauke«, »Kamen horizonti«, »Mladost na trasi«. Kot povsem neuspešni so bili ocenjeni filmi: »Hojat Lerot«, »Jezero«, »Svi na mores«, »Bila sam jača«, »Svet na Kačariju«, »Poslednji dan«. Torej 8 prav dobrih, 14 dobrih, 9 povprečnih in 6 neuspešnih filmov.

Kaj bomo snemali prihodnje leto? Umetniški svet Triglav filma je na svoji seji z dne 16. t. m. sprejel naslednji načrt proizvodnje filmov za leto 1955:

CELOVEČERNI UMETNIŠKI FILMI:

Krvava reka — film po ideji Branka Belana in scenariju Františka Čapa, režiser František Čap.

Kurir — film po ideji in scenariju Mateja Bora, režiser France Kosmač.

DOKUMENTARNI FILMI:

Od Blok do Planice (Metod Badjura).

Deset let slovenskega filma (Milan Kumar).

Filmski koncert (M. Grobler), Deseta obletnica osvoboditve, Ples čarovnic (Milan Kumar), Slovenska obala (Metod Badjura).

Boj alkoholizmu (Jože Bevc), Povojni razvoj Ljubljane (Ernest Adamič), Mostovi v bodočnost (Maks Sajko).

Ob lesa na panju do finalnih produktov (Milan Kumar).

Turizem (Ernest Adamič), Korčevje (Zvone Sintič), Razvoj Bele krajine (Metod Badjura).

Skrb za zdravje naših državljanov. Cestni promet. Od izkopa rude do finalnih produktov aluminija.

KOPRODUKCIJE IN USLUGE:

V koprodukciji s Francijo, ZDA, Nemčijo in mogoče Italijo bodo posneti 3 ali 4 celovečerni umetniški filmi. Podrobnosti bodo objavljene sproti v biltenu, ki ga bo podjetje začelo izdajati prihodnje leto.

VSAK MESEC SKORAJ DESET MILIJONOV DINARJEV

Izdaji mariborska podjetja za zaščito svojih delavcev na delovnih mestih in za omejevanje poklicnih bolezni

Maribor je močno industrijsko mesto. Inšpekcija dela pri MLO ima v evidenci 530 podjetij, delavnic in obrtnih obratov, ki zaposlujejo največ delovno silo. V teh podjetjih in obrtnih obratih dela več kot 30.000 ljudi. Mnoga podjetja so zgradila pred vojno, zato so zgradbe in naprave že zastarele. Mnoga podjetja pa niso ustrezala sedanjim higiensko tehničnim predpisom niti takrat, ko so jih zgradili bivši lastniki — kapitalisti. Zato inšpekcija dela odkriva v nekaterih podjetjih velike pomanjkljivosti, ki ogrožajo varnost in zdravje delavcev.

Lani in letos je Inšpekcija dela pri MLO pregledala vsa važnejša podjetja in vse obrtne delavnice. Ugotovila je več kot 800 pomanjkljivosti, večina jih je že odpravljena. Od letošnjih 350 odkritih pomanjkljivosti pa so jih odpravili dobro polovico, ostale pa še odpravljajo. Podjetja vlagajo v razne izboljšave velika sredstva. Vsa mariborska podjetja so porabila v letošnjem prvem polletju za izboljšanje higiensko tehnične zaščite skoraj 58 milijonov din, to je vsak mesec skoraj 10 milijonov din. Tudi lani so

naprav, je v Mariboru tovarna konstrukcija in strojni naprav »Metalna«. V poldrugem letu je delovni kolektiv porabil za to delovno kolektiv porabil za to 13.900.000 din. Del teh sredstev so porabili za razširitev prejšnjih centralnih sanitarnih prostorov. S tem so precej pridobili, čeprav prostori še ne zadoščajo vsem potrebam zaposlenih.

V »Metalni« se bodo higiensko tehnične razmere izboljšale tudi z zgraditvijo nove mehanične delavnice, ki bo imela vse potrebne sanitarne prostore in naprave. Nova mehanična delavnica bo kmalu urejena, zato se bodo tudi higiensko tehnične razmere kmalu izboljšale. Letos je namreč »Metalna« med tistimi podjetji v Mariboru, ki so imela največji odstotek bolnikov.

Stari obrati požrejo mnogo sredstev. Za primer starega podjetja, ki so ga kapitalisti zgradili brez potrebne higijensko tehnične naprav, lahko služi Mariborska tekstilna tovarna (pa tudi ostale tekstilne tovarne). Ta pomanjkljivost terja od delovnega kolektiva mnogo naporov in sredstev. Letos so porabili za odpravljanje podedovanih pomanjkljivosti že 16 milijonov din; lani pa v vsem letu še več — skoraj 20 milijonov dinarjev. Vzlic temu so v podjetju še mnoge pomanjkljivosti.

Z navedenimi sredstvi so uredili več novih kopalnic in umivalnic, prostore za garderobo in osebno higieno žensk. Zaradi zdravstvenih razlogov so tudi ločili škroblnico od pripravilnice ter uredili ventilacijo. Naredili so še več drobnih stvari v raznih obratih. Vzlic temu je inšpekcija dela pri zadnjem pregledu, ki je bil pred kratkim, ugotovila še precej pomanjkljivosti, med temi tudi večje, za katere je naročila, da jih je treba čimprej odpraviti.

Stari obrati požrejo mnogo sredstev. Za primer starega podjetja, ki so ga kapitalisti zgradili brez potrebne higijensko tehnične naprav, lahko služi Mariborska tekstilna tovarna (pa tudi ostale tekstilne tovarne). Ta pomanjkljivost terja od delovnega kolektiva mnogo naporov in sredstev. Letos so porabili za odpravljanje podedovanih pomanjkljivosti že 16 milijonov din; lani pa v vsem letu še več — skoraj 20 milijonov dinarjev. Vzlic temu so v podjetju še mnoge pomanjkljivosti.

OD VSEPOVSOD

LJUTOMER

Posamezna podjetja v Ljutomeru okolijsko prispevajo v sklad za zaščito otrok. S sredstvi iz tega sklada bodo obdarili šolske otroke ob Novoletni jelki. Do sedaj so največ prispevali: OLO Ljutomer, Industrijsko podjetje Konfekcija, Trg. podjetje »Prekuba« Krizevci, VZD »Kerenci« Miklavž — in drugi. Akcije za zbiranje teh sredstev so organizirali učitelji okrajja Ljutomer. Tudi podružnica Narodne banke v Ljutomeru bo nagradila ob Novoletni jelki svoje učence in dijače-vlagačije.

V Ljutomeru vstavlja v kino dvoranov nov kinoprojektor. Starega

vila na oder komedijo »Vzorni so-prog«. Hkrati pa pripravljajo še »Kvadrature kroga« in pravilnico »Trnuličice«, ki jo bodo uprizorili ob Novoletni jelki.

Ljudska univerza je priredila že četrto predavanje, in sicer je bilo zadnje o odnosih med starši in otroki. Sledilo je predavanje o krožnem potovanju po Jugoslaviji in o zgodovinski glasbeni umetnosti. Naslednji teden pa se bodo začela predavanja za ideološki krožek.

V Velenju so že v soboto proslavili Dan armade. Po slavnostnem govoru so sledile recitacije gimnazijcev ter glasbene in pevске točke, ljubke vaje pionir in nastop godbe na pihala.

V soboto so v Velenju slavili še dva za njih kraj pomembna dogodka: otroci iz vseh vseh modernih mehanične delavnice in 25-letno delovanje velenjske elektrarne.

KRŠKO

Okrajna zadržna zveza v Krškem organizira tudi letos po vseh raznih predavanjih o kmetijstvu. Na Krškem polju se zanimajo predvsem za predavanja o uporabi umetnih gnojil, zaščitnih sredstev, o tem, kako povečati pridelke krme in za predavanja o živinoreji. Pa tudi perutinarstvo nas zanima. Kmetje radi obiskujejo taka predavanja, pa tudi gospodarstva, ki pridejo na take pomenke. Pri predavanjih pa pogrešamo še raznih strokovnih filmov o kmetijstvu.

KRMELJ

Letos je bila ustanovljena stralska družina, ki si je nadela ime »Stralska družina 13 talcev«. Sedaj ima že več ko 80 članov. Priredila je domača nagradna tekmovanja in sodelovala tudi pri meddružinskem tekmovanju v Brezicah. Tudi na občnem zboru, ki je bil nedavno, so ugotovili, da je bila družina delavna. Ob tej priložnosti so sklenili, da bodo gradili novo stralsko hišo Krmelj, ki bo dolgo 300 m. Podjetja pa bodo omogočila ureditev.

ČATEŠKE TOPLICE

V soboto so se v Čateških Toplicah zbrali zastopniki kolektiva ZTP Posavje iz Brežic na letni skupščini. Ugotovili so, da je podjetje v sorazmerno kratkem času precej doseglo. Razveseljivo je zlasti to, da se zelo zanimajo za izvažanje tistih predmetov, ki jih doma lahko pogrešamo. Razen jajc, živino, lesom in z gobami se podjetje ukvarja tudi s trgovanjem s polji, ki jih dostavlja v Spodnjem Posavju sploh niso odkupovalci. Odkupuje pa tudi razne gozdne sadeže. V Anglijo so pa poslali že prve tone hrena. Podjetje je pa tudi precej storilo, da bi povečalo vrednost blaga, ki ga izvažajo. Tako so na primer uredili hlev za 120 goved, kjer jih pitajo. Zgradili so moderno sušilnico za sadje, gozdne sadeže, hren, česen itd. Lani so izvažali cele orehe, letos pa izvažajo jedra. Nad 50 odstotkov vsega izvoza iz Spodnjega Posavja je skozi podjetje »Posavje«. Da bi podjetje zadostilo potrebam kulturnega trgovanja, bo moralo zgraditi še primerna skladišča, ledarno in nabaviti razne pripomočke. Ob koncu so sprejeli več raznih sklepov, katerih izvajanje bo še zboljšalo njihovo delo.

JESENICE

Na Jesenicah so zaključene priprave za prihod Dedka Mraza. Kakor vsako leto, bo tudi letos bogato obdaril mladino jeseniških kovinarjev. Se posebno bo poskrbel za socialno ogrožene otroke. Kot na Jesenicah prikaže Dedka Mraza mladina tudi na Hruišč, Javorniku, Koroski Beli in na Blejski Dobravi.

SEMPETER PRI GORICI

Pred dnevi je bil letni občni zbor ZB v Sempetru pri Gorici. Zbralo se je okrog 6 članov. Iz posodila je bilo razbrati, da je organizacija močno poživila svoje delo. Vanjo je vplisanih več kot 180 članov. Iz razprave je bilo tudi razbrati nekatere

VELENJE

V Velenju je kulturno-prosvetno delo vedno bolj razgibano. Najdnevnejša je Svoboda, ki jo vodi tovariš Furjan. V jesenski sezoni je uprizorila že tretjo igrjo. Tokrat je postala

bodo odstopili prebivalcem občine Tomaž pri Ormožu.

MOTA PRI LJUTOMERU

Na Moti pri Ljutomeru bodo postavili na kraju ob Muri, kjer so ustrelili 20 talcev, spominsko ploščo. Nekaj sredstev bodo prispevala tudi okrajna podjetja. Pobudo za to ploščo so dale množične organizacije.

GORELO JE

V podjetju »Roleta« v Kranju je pred dnevi izbruhnil požar, ker je nočni čuvaj preveč zakuril peč; vratca je pustil odprta in so gorjaki padali na tla, ki so bila posuta z jesenišnimi odpadki. Ogenj se je kmalu razširil in je močno poškodoval krožno žago z vrtilnim strojem. Zgorlelo je tudi nekaj lesa. Gasilci so kmalu prišli in ogenj omejili. Vendar je škoda za 100.000 din.

Pri Sever Marji, posestniki v Pacincu, okraj Ptuj, je v nedeljo zjutraj skoraj v celoti pogorelo gospodarsko posestvo. Škoda je več kot za 130.000 din. O vzroku še potvrdjujejo.

Pri Jožeti Dvorenšek v Spodnjem Lokovec v ptujskem okraju pa je v petek gorela hiša. Ogenj je baje nastal zaradi slabega dimnika.

V Novem mestu je v ponedeljek gorela baraka podjetja »Kremene«. Po dosedanjih ugotovitvah je ogenj nastal zato, ker so delavci preveč zakurili v peč, preden so odšli. V njej je bilo razno orodje in motor avtomobila Chevrolet. Škoda je za 450.000 dinarjev.

STANOVANJSKI SKLAD LO MO CELJE SE NE BO ZNIŽAL

Tudi prihodnje leto bodo sezidali okoli 240 stanovanj

Celje, 21. decembra. Cepprav na območju LO MO Celje za sedaj še niso mogli zbrati zneska, ki ga morajo vplačati v sklad za imobilizacijo, (nepokritih je ostalo več ko 266 milijonov dinarjev), so na LO MO mišljenja, da ostane pri tem stanovanjski sklad nedotaknjen. S slednjo pobudo Celjanov soglašava v načelu tudi Izvršni svet LRS. Zmanjšanje že itak skromnega obsega gradenj v stanovanjske namene bi nedvomno občutno prizadelo življenjski standard meščanov, vtem ko za to namenjena sredstva v skladu imobilizacije ne bi toliko koristila.

V stanovanjski sklad LO MO Celje je dotekal denar že v letu 1952; prispevek podjetij iz sklada za prosto razpolaganje v znesku 78.453.908 dinarjev, davek

od sklada za plače v 1953. letu — 69.860.273 dinarjev, razlika o spremembe amortizacijske stopnje — nad 25 milijonov, mesta prometni davek in takse 15,5 milijona, blizu 11 milijonov od posiljanih najemnin. Tako so zbrali več ko 200 milijonov. Stroški za šest stanovanjskih blokov in nekaj podstrešnih stanovanj, ki jih gradi LO MO Celje, znašajo po predračunu 399.202.000 dinarjev. Gradbena dela, ki so jih na teh gradnjah opravila podjetja letos, bo LO MO lahko plačal iz sklada, vtem ko bo za prvo tromesečje prihodnjega leta potreboval nadaljnjih 111 milijonov. Razen dograditve začetih stanovanjskih poslopj bodo prihodnje leto v Celju postavili na novo še druge hiše, tako da bo konec leta blizu 240 novozgrajenih stanovanj, včevši tudi stanovanja, ki jih gradijo posamezniki podjetja.

Glede na to, da je pri imobilizaciji presežkov ostal nedotaknjen tudi sklad za samostojno razpolaganje v podjetjih, bo Svet za gospodarstvo in komunalne zadeve pri LO MO predlagal manjšim podjetjem, naj združeno gradijo stanovanjske hiše. Nekatera manjša mestna podjetja razpolagajo z več milijonskimi zneski in posamiki ne bi mogla kaj večjega ustvariti. Najbrž bodo v takih podjetjih pravilno dojeti pobudo in jo tudi uresničili.

Prihodnje leto obvezno čiščenje in škropljenje sadnega drevja

Dosedanji uspehi in neuspehi v zatiranju škodljivcev sadnega drevja so operativno vodstvo v okraju obogatili z izkušnjo, da bo v bodoče uspešno uničevati nevarne škodljivce le tako, če bodo čiščenje in škropljenje sadnega drevja dosledno izvajali vsi posestniki. Prizadevanja zanj vsi posestniki, da bi zajezili drug in posameznikov, da bi zajezili okužbe po kaparju so večinoma ostala neuspešna, saj je škodljivec iz nezaščitenih sadovnjakov ponovno namagal njihove nasade. Tako je maloparnost posameznikov že pospeševala širjenje ameriškega kaparja na še večja področja.

Okrajni ljudski odbor Celje bo zato sprejel uredbo o obveznem čiščenju in škropljenju vseh sadnih drevcev na območju okraja. S takim načinom zatiranja bo mogoče omejiti ameriškega kaparja in preprečiti gospodarsko škodo v sadovnjakih.

PREM

Člani organizacije Zveze borcov občine Prem v postojnskem okraju so se na rednem letnem občnem zboru pomenili o svojem delu. Na splošno so ugotovili, da je organizacija delala dobro. Za to gre pa zaslug predsedniku odbora. Ostali člani pa žal prečesto pozabljajo na svoje naloge. Organizacija ZB šteje 185 članov, vendar upajo, da jih bodo kmalu imeli še več. Organizacija ZB je poslala na poštice sedem otrok padlih borcev, 13 pa je letos doledila štipendije za šolanje. Na zboru so govorili tudi o spomeniku, toda nastalo vprašanje, kje dobiti denar za spomenik, člani so se strinjali, naj bi prispevala vsaka vas po svojih močeh, primanjkljaj pa bi prispeval okrajni odbor ZB.

Društveno življenje se je letos močno razmahnilo

Pred letom, dvema bi za Soštanj, ki ima nekaj nad 8000 prebivalcev, težko kaj več povedali o društvenem življenju. Ne samo to, da je takrat bilo v povojnih delo društev, marveč med meščani niti ni bilo za to dejavnost pravega zanimanja. Začeti so morali v osnovi; pritegnili so mlade ljudi, ustanovili različne sekcije in delo je steklo. Sedaj, ko gre leto h kraju, je šele moč pregledati, kaj vse so v tem obdobju napravila soštanjnska društva, da bi poživila društveno življenje v mestecu.

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« je najštevilnejše. Imajo godbo na pihala, dva pevška zbora, mladinski oktet, orkester, lutkovno sekcijo, dramsko skupino, posebno igralsko skupino pa imajo tudi soštanjnski učitelji. Samostojni koncert »Svobode« sredi decembra je bil prepričljiv dokaz uspešne dejavnosti nekaterih odsekov. Lutkarji so se že predstavili z dvema igricama, vtem ko že pripravljajo tretjo in četrto.

V ptujskem okraju predlagajo sedem komun

Predlog za osnovanje komun v ptujskem okraju ni bil sestavljen prej, ker v precejšnji meri manjka ekonomske osnove za snovanje le-teh. Vse področje ptujskega okraja ima izrazito kmečki značaj in takšne bodo tudi komun. Predlagane so komun v Cirkuhanju, Gorisnici, Juršincih, Lešju, Ormožu, Podlehniku in Ptujju. Področje, zajeto v teh komunah ima gospodarsko, kulturno ter zdravstveno središče v Ptujju, zaradi česar je Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi predložil, da se osnove zveza komun bimerila 90.790 ha in štela 87.276 prebivalcev. Skupno bi ustvarila več ko štiri milijarde narodnega dohodka.

Na razširjeni seji Okrajnega odbora SZDL je bil predlog obravnavan in razvil se je obširna razprava. Diskutanti so se pogljobili v sporna vprašanja in se temeljito pogovorili o upravičenosti obstoja sedmih komun v okraju. Razprava se bo nadaljevala na zborih volivcev po vsem ptujskem okraju.

S »Kraljem na Betajnovi« so zaključili praznovanje svoje dvajsetletnice

V soboto je IZUD »Kobanci« v Kamnici pri Mariboru s premiero Cankarjeve drame »Kralj na Betajnovi« zaključilo praznovanje. Predstava je bila dostojen zaključek pripravitev ob 20-letnici obstoja pevškega zbora »Kobancev«, ki je svoje ime dal tudi društvu.

Najbolj igrano Cankarjevo dramo je režisiral pripravil Alfonz Fekonja. Držal se je realističnih prijemov in drama je kot celota uspešna. Zahtevno vlogo Kantorja je lepo igral Andrej Zvan, njegovega nasprotnika Maksa Krca pa je igral Albert Plamine. Vloga Francka je bila

pristrano podana ter je tako v celotni predstavi podala najtoplejši jik. Pa tudi Nina Marie Pušnik je bila obžetno in lepo izoblikovana. Svoje vloge so dobro rešili tudi ostali igralci kot župnika Franc Pešek, Iliac Rozika Sovič, ena najstarejših govornic v Kamnici, Bernota Franc Pušnik in drugi.

Obširnost je popolnoma napolnilo zadržano dvoranano in je dramo tudi dobro sprejemali. Motili so le nekateri otroci, ki drame niso razumeli in s svojim smehom motili ostale poslušalce.

Prekupčevalci vstopnic

Minull teden so se v Mariboru pojavili ljudje z novim poklicem — prekupčevalci kino vstopnic.

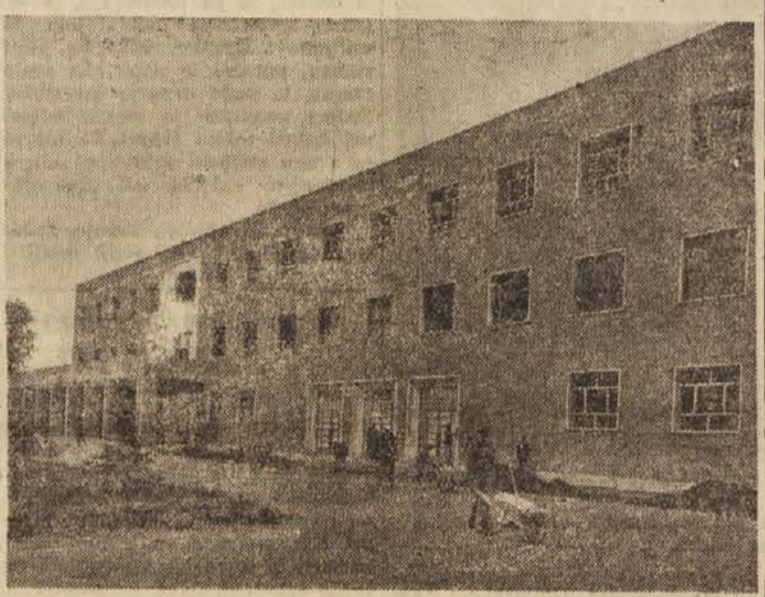
Dva večera sem opazoval prekupčevalce kino vstopnic, ki so jih prodajali po dvakratni ali celo trikratni vrednosti. Nekaj mlajša ženska jih je imela cel šop in je zahtevala za vsako več ko 100 dinarjev. Ne vem, če jih je prodala, ker je moja pozornost pritegnila skupina fantov, starih 15 do 20 let, ki je na zvit način dvigala cenovno vstopnico.

»Daj mi vstopnico, plačam ti 60 dinarjev« je vpil fant, da so ga silili daleč okrog. Prodajalec je bil tudi glasan in ni hotel prodati. Vpitje je privabilo ljudi, ki so iskali vstopnice. Če ni hotel noben plačati tako visoke cene, so jih začeli kupovati prodajalčevi pomočniki. Nato so odšli na drug konec in mu spetoma vstopnice vrnili. Tam so pomovili prejšnji prizor in iskali ljudi, ki bi preplačali vstopnice. Nekateri ljudje so jim nasedli, ker so jih preplačali, da je res tako veliko povpraševanje po vstopnicah.

Taki prekupčevalci povečujejo veliko povpraševanje po vstopnicah in prerivaje pred blagajno, hkrati pa izkoriščajo pošlene obiskovalce kina. Toda kako to preprečiti? Če bi blagajne prodajalec je omejeno število vstopnic, kakor predlagajo nekateri, bi bili prizadeti tudi redni obiskovalci kina, ki so dopoldne v službi in jih ne morejo kupiti sami. Zato bo zatiranje prekupčevalcev vstopnic najuspešnejše le tedaj, če obiskovalci kina ne bodo plačevali za vstopnice niti dinarja več, kot stanejo pri blagajni.

V »Metalni« so razširili sanitarne prostore

Med tistimi podjetji, ki so vložila največ sredstev v izboljšanje higiensko tehničnih in sanitarnih

Poslopje bolnišnice za kosino tuberkulozo v Sempetru pri Gorici

V 37 vaseh celjskega okraja bodo prosvetni delavci dobili posebne dodatke

Ce obiščeš Dobje, Loko pri Zsumu, Donačko goro ali katero drugo oddaljeno vas širnega Kozjanskega, srečaš v šolah prizadevne prosvetne delavce. Le-ti opravljajo svoje prosvetno poslanstvo v velikih težjih življenjskih in delovnih pogojih kot njihovi tovariši v mestu, in zato ni potrebno posebej poudarjati njih važnega vloge. Od okrajnega središča so oddaljeni desetine kilometrov brez ugodnih prometnih zvez ter vsega, kar dandanes v večini naših vasi še manjka. Razen šolskega dela pomagajo še vaskim organizacijam, vedno nja pa je najti tudi v raznih društvenih, kjer del prostega časa posvečajo njihovem delu. — Res, za vse to prosvetnega delavca na vasi ni mogoče dovolj nagraditi, toda kljub temu se mu s primernim nagrajevanjem lahko poplača del vloženega truda.

Svet za prosveto in kulturo OLO Celje je zato upošteval 37 vasi v celjskem okraju, kjer so težavni življenjski in delovni pogoji. Prav tako je tudi republikanski Svet za prosveto in kulturo dal soglasje za 37 takih krajev v celjskem okraju. V prihodnje

V Železarni na Jesenicah imajo letos 21 jubilarntov

Na Jesenicah imajo kovinarji lepo navado, da se ob zaključku leta spomnijo jubilarntov, ki so 40 let v Železarni. Lani je imela Železarna 22 takih jubilarntov, letos pa jih je 21. Upravni odbor Železarne je na zadnji seji sklenil, da bodo vsi letošnji jubilarnti dobili častne diplome za dolgoletno zvesto sodelovanje, razen tega pa bodo dobili na slavnostni večerji tudi denarne nagrade.

Huda nesreča na železniškem prelazu

Janez Smrekar, 22-letni železniški delavec na železniški postaji v Ljubljani, je hotel blizu prelaza na Titovi cesti prekoračiti progo. Pri prelazu je pa ta čas stala lokomotiva, ki je premakala vagon. Okrog nje je bilo polno pare in je bil prostor ves zamoglen. Ko je Smrekar stopal čez progo se ni oglasil okrog sebe in je prav ta čas prišla po stranski progi lokomotiva, ki ga je zgrabila in vlekla približno 14 m daleč. Odrezalo mu je obe nogi pod kolenom. Strojevodja ponesrečenca zaradi megle tudi ni mogel videti.

MOTORIST V AVTOBUSU

Na Tržaški cesti v Mariboru se je motorist zaletel v avtobus SAP. Motor je vozil 37-letni Friderik Bruderman, avtomehanik v službi pri Agroservisju. Spremljal ga je 23-letnik Anton Kselman, prav tako avtomehanik pri istem podjetju. Friderik Bruderman je dobil hude poškodbe na glavi in se je onesvestil, Anton Kselman pa si je pri padcu zlomil nogo in se poškodoval po glavi. P.

KRADLI SO

Kriminalistični organi iz Celja so v soboto zadržali R. F. iz Celja, mater dveh otrok. Le-ta je ukradla več obelk, vrednih nad 400.000 din. Preiskovalni organi pa menijo, da ima na vesti še več tatvin.

V okolici Celja so neznanji vlomili vlomili v tri zidance, ki so last Franca Bizjaka, Antona Ocvirka in Franca Dimca, ki stanujejo v Pečovju in v Teharjih. Eden izmed okodovancev je vlomilce zasledil pri tatvini, vendar so ga le-ti napadli in pretepli ter nato neznanu kam pogegnili. Iz drugih dveh zidanic pa so odnesli precej vina.

Podjetja, ustanove, zadruge in posamezniki, postaneite podporni ali ustanovni člana Prešernove družbe. Naš tekoči račun pri NB 601-T-352.

Zmoko so imeli opravka, pa so vsi črni

Razkritje velike kriminalne afere v Mlinski industriji v Domžalah

Na Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana-okolica je bila večerašnja konferenca, na kateri je načelnik Tajništva pojasnil podrobnosti o veliki aferi v mlinski industriji v Domžalah.

NEUPRAVICA PRILASTITEV 130 TON ŽITA

Podjetje Mlinska Industrija s sedežem na Viru pri Domžalah združuje osem mlinskih obratov. Ko so pred letom dni podjetje osamovalilo, so v podjetju utajili 130 ton žita, ki je bilo last Zidofonda. Tri mesece po osamovalitvi so to žito prikazali kot višek. S tem žitom pa se je podjetje okoristilo in neupravičeno povečalo svoje dohodke. Za ugotovitev, kako je moč priti do viškov, sta bili postavljene strokovno-tehnična in administrativna komisija, ki sta postopoma pregledali vse poslovanje ter manipuliranje z žitom od iztovarjanja na Reki do mletja v mlinu. Podjetje se je postavilo na stališče, da ni moč voditi točne evidence nad žitom in moko, medtem ko sta komisiji ugotovili, da je moč voditi evidenco kar najbolj natančno. Blistveno je to, da so v podjetju evidentirali moko samo po uradni določeni listini, niso pa ugotovili dejanske količine. Pri tem so se izgovarjali, da so tehnične pogoje in da po veljavni državi ni moč dobiti strokovnjakov za popravilo tehnic.

KRAJA NA DEBELO

Tak način nezadostnega evidentiranja namete moko pa je seveda vodilo za posledice, da ni bilo moč voditi točne evidence nad poslovanjem mlinov. Žito, ki prihaja iz Amerike, je izredno suho, ker sicer ne vzdrži dolgega prevoza. Zato se morajo, preden gre v mlin, navlažiti. Lahko pa seveda navlažijo več, kot je to predpisano. In tako si v mlinskih obratih ustvarjajo nedopustne viške. Moč je na eni strani podjetje neupravičeno pridobilo 130 ton žita, pa na drugi strani obratovalec mlinskih obratov pokrival 40 ton moko. To je druzko, se bolj žalostno poglavje v aferi z moko.

Kdo so bili tatovi? Med najhujšimi so bili Alojz Saje, za katerega je ugotovljeno, da si je prisvojil okoli 150 kilogramov moko. Sveda si je keratil lepo hila. Franc Brda si je prisvojil 4500 kilogramov moko in si je zgradil hišo. Njegova žena pa je imela, da sta poslova, ker sta vsa moka vložila v hišo, češ da s tem pomagata graditi socializem, saj imata štiri sianovnjakova stiskov. Njegov zeman je po dotedanjih ugotovitvah ukradel 400 kg moko. Franc Anton Gregorčič 1900 itd. Njegov ugotovljenih tatov moko je dosegel 15. Toda tatovi so seveda morali imeti svoje sodelavce, kajti sicer ne bi mogli moko razpečavati. Preiskava tajništva za notranje zadeve je ugotovila 32 kupecev ukradenih moko. V to afero pa je zapletenih bilo manj kot 5 kmetskih župani, štiri poslovne strokovne trgovske podjetja »Kočna«, dve poslovilnici podjetja »Planjavca« v Domžalah, 4 trgovne podjetja »Spredele« v Domžalah, 6 zasebnih trgovin, 5 privatnih pekov, 2 državni pekarni in vrsta zasebnih spekulativnih trgovin. V ta afero je v Domžalah zapletena vsa trgovska mreža, razen enega podjetja. Kamolija s podjetji, v Kamuliji Bistrieli pa menda sploh vsa podjetja. Sveda so bili sodelavci tatov tudi šoferji podjetij, ki so prevzajali ukradeno moko.

Primer poslovanja z ukradeno moko je poslovanje trgovine »Psalupa« v Domžalah Lovro Verčnik. Skupaj s skladiščnikom Karlom Mlincem (ki je bil, mimogrede povedano, zaradi spekulacije že kasnovan) je dobila iz mlinske družbe predala na svoj račun, deloma pa dala predelati v mlinarone in nato te prodajala. Poslovanje Verčnik pa se je izkazal tudi za »socialnega« človeka in je vodil v svoji prodajalni tudi neke

IZ LJUBLJANE

Uredbo o dimnikarski stroki kaže izpopolniti

Hišni svet stanovalcev v Domu dimnikarjev na Miklošičevi cesti v Ljubljani je v svojem sestanku razpravljal tudi o opravljanju dimnikarske službe v hiši. Problem, o katerem so razpravljali v Domu sindikatov, ima kar nekaj značaj. Mestno področje je zaradi požarnovarnostnih razlogov razdeljeno na dimnikarske regije. Pri obstoječi uredbi ima vsak dimnikarski mojster popoln monopol v svojem rajonu, kar ne omogoča izrabbajo. Tako smo te dni v Domu dimnikarskem mojstru kancu, ki je neupravičeno zadrževal okrog 150.000 din. Tudi mojster Vencelj Rogelj iz Trubarjeve ulice, ki v njegov rajon spada Dom sindikatov, računa stroškom več, kakor mu dovoljuje zakon. Poleti računa tudi tistim dimnikarjem, ki ne kurijo v štedilnikih, po 25 din, medtem ko bi moral računati samo 14 din in še to tedaj, če pregleda, ali ni požarne nevarnosti. Dvema, tem stroškom v Domu sindikatov, ki so upravičeno uprte temu izpopolnitvi, je mojster pomočnik mojster sam namreč ne dela) deloma, da se jim lahko maščuje s stroški, da jim bo pomagal tla, ter zaveži, da mojster sicer ne more računati, ker mora plačevati ogromne davke, pomočniki itd. Te davke o hudobnih bremenih dimnikarjev o težavnem mojstrovem življenju, ki so iz trte zvite, kajti državno dimnikarsko podjetje v Kolodvoru, ki je znano po svojih precej nižjih cenah, ustvarja celo izgubo.

Hišni svet v Domu sindikatov je sodil, da bi zaradi teh razlogov moralo izpopolniti uredbo o dimnikarski službi na področju MLO Ljubljana s klavzulo, ki bi dovedla, da bi prebivalci vsaj nekakega stanovanjskega bloka ali

Češki nogometaši igrajo danes v Splitu

Split, 21. dec. Praško nogometno moštvo »Spartak«, ki se bo jutri pomerilo v prijateljski tekmi s Hajdukom, je davi prispevo v Split. Danes si bodo češki nogometaši ogledali zgodovinske spomenike in spili in okolici, jutri pa jim bodo v mestnem ljudskem odboru pridelali sprejem. V razgovoru z vodjem potovanja Miroslavom Tovarjem, trenerjem Rigerjem in igralcem Senekcem smo svedeli, da igralci Spartaka čisto Hajduka in v jutranji tekmi ne pričakujejo zmage. Predvidevajo neodločen rezultat oziroma tesno zmago splitskih nogometašev z največ enim golom razlike. V Splitu in na otokih se močno zanimajo za tekmo Hajduk-Spartak zlasti po porazu Dinama v Zagrebu. Uprava »Hajduka« obvešča, da bodo Splitlanci nastopili s svojim najboljšim moštvom, v moštvo Spartaka pa bodo neznamitno spremembe, ker sta dva igralca obotela.

IZREDNI PLENUM ZVEZE ZA HOKEJ NA LEDU SLOVENIJE

Vihar v kozarcu vode

Ljubljana, 21. dec. Zveza za hokej na ledu Slovenije je imela sinoči svoj izredni plenem, katerega cilj je bil določiti primeren sistem v tekmovanju na slovensko prvenstvo. Hedna skupščina je izglasovala sistem, v katerem tekmujejo jeseniške (lauskoobinski) vrstke in »Ljubljana« kot nosilca skupin, katerima se pridružijo z izredno ostalo moštvo »Zvezda« in »Kamora«. Tako je moštvo »Zvezda« (Vevče), ki reflektira na eno najvišjih mest, prišlo v skupino, kjer nima realne možnosti uvrstiti se v finale (kamor bi prišlo po dve najboljši moštvi vsake skupine). Kaj sedaj? Papirničarja (Vevče) je njegov predstavnik na plenumu glasoval za predlog da se moštva z izredno razlike v skupine, kjer napada moštvo »Ljubljana« kot glavnega krivca razdora med slovenskimi klubi in daje svoj predlog — favorita slovenskega prvenstva Jeseniče in Ljubljana okata na dve najboljši plasirani moštvi ostalih klubov, ki igrajo po sistemu vsak z vsakim. Na plenumu je bil izglasovan predlog, ki je povzročil toren burjo v kozarcu vode. Zato je Zveza sklicala izredni plenem, kjer so se dogotrajni in burni debati izglasovali

Pojdem na Štajersko...

Vlak je komaj odvozil iz ljubljanskega kolodvora. V odelček stopi sprevodnik in pregleda karte. Vozim se na Štajersko. »Vi« pravi in se hudomušno nasmehne, »vi niste sedli na pravi vlak«. Nič kaj spodbudna novica! Kljub temu, da sem si dobro ogledal napise, sem se res morda zmotil. Nisem se mi je sprevodnik videnjo opomnil, da Medno ni na kamulski prog. Pogledam desle vase zaverovanega sopotnika in vidim, da se mi udržano, sočutno nasmilja. »Kam se vozite?« čujem in premljajam, kako in kje bo treba prestopiti, kakšne težave me čakajo itd. Odnočno odgovorim: »V Slovenj Gradec, menda.« »Vaša karta je za Sentjanj in ta je na Dolenskem.«

Humoristi, nihče drugi se ne bi mogel domisliti takšne tolažbe: »Nič huda«, pravi, »bomo že naredili dohoda«, če je do Slovenjegra Gradca dje. Nič se ne razburjajte! Norčim sem karta do Slovenjegra Gradca in ne do tistega preklicanega Sentjanja na Dolenskem. Čez kakih pet minut se spet prikaže nasmeljani sprevodnik obraz. »Dolžnost vsakega potnika je, da se prepriča, če je dobil pravo vozovnico. Sicer pa si ne želite k sreči, ker je Sentjanj tudi postaja na savinjski prog. Sploh pa je bil res na savinjski prog. Sploh pa je bil res, kakor sem v dopisju zamenjal, kaj na tistem na Dolenskem, najmanj pa zame, da je primer zanimiv in hkrati poučen, sem se poglabil v klograme sodnih aktov, v več deset ur razpravljanja v predsedkih — in navsezadnje sem pomislil tudi na stroške. Pa preden se lotim sodne obravnave, še tole: resnične umetniške cenim in spoštujem, ne name-ravam jim skrivati niti lasa, naj mi verjelo. Sicer pa o njihovih podobah in kipih ne boste ničesar zvedeli. V tem zapisku ne bo govora o kakšni razstavi, pač pa o sodni obravnavi in njenem rezultatu. Zabelo se je okoli leta 1952 v UZ (Umetniški zadrugi). Tožitelj je bil takrat član nadzornega odbora te zadruge. Dne 22. decembra 1953 je bil oblihi zbor UZ in na njem je med drugim govorila tudi obdolžena A. G. Dejala je, da je S. K. nemoralen človek, ker je pod glanjem boja proti monopolizmu povzročil frakcijski boj v umetniškem kolektivu, kar je porušilo dotodanjo lojalno sodelovanje med skupinami in onemogočilo konstruktivno delo; da je S. K. z obrekovanji in napihovanjem resničnih napak hotel vzbuditi splošno nezupanje do upravnega odbora UZ, kar je temeljito uspevalo, ker je med obrekovanji omenjal tudi resnične nepravilnosti. Ni mu šlo za resnično odkritje nepravilnosti, inarveč za nekaj drugega, saj je on te resnične in

Ameriški boksar težke kategorije Rex Layne (na sliki) se je pred kratkim v Dortmundu pomeril z evropskim prvakom Heinzom Neuhausom. Američan je bil ves čas dvoboja v premoči, stalno je napadal in dajal evropskemu prvaku hude udarce. Navzile temu pa je nemški sodnik proglasil borbo za neodločeno. Gledeali so protestirali proti sodnikovi odločitvi. Neuhaus pa je napravil športno potezo s tem, da je stopil k Američanu in mu kot zmagovalcu dvignil roko.

Spet doma! Loteva se me živčnost, ker je vse okrog mene nekam preveč šablonsko, pedantno urejeno, utrjavajoče. Res je, kar pravi pregovor: sprememba krajša nam čas. Se tole: Sentjanj je bil res na savinjski prog. Sploh pa je bil res, kakor sem v dopisju zamenjal, kaj na tistem na Dolenskem, najmanj pa zame, da je primer zanimiv in hkrati poučen, sem se poglabil v klograme sodnih aktov, v več deset ur razpravljanja v predsedkih — in navsezadnje sem pomislil tudi na stroške. Pa preden se lotim sodne obravnave, še tole: resnične umetniške cenim in spoštujem, ne name-ravam jim skrivati niti lasa, naj mi verjelo. Sicer pa o njihovih podobah in kipih ne boste ničesar zvedeli. V tem zapisku ne bo govora o kakšni razstavi, pač pa o sodni obravnavi in njenem rezultatu. Zabelo se je okoli leta 1952 v UZ (Umetniški zadrugi). Tožitelj je bil takrat član nadzornega odbora te zadruge. Dne 22. decembra 1953 je bil oblihi zbor UZ in na njem je med drugim govorila tudi obdolžena A. G. Dejala je, da je S. K. nemoralen človek, ker je pod glanjem boja proti monopolizmu povzročil frakcijski boj v umetniškem kolektivu, kar je porušilo dotodanjo lojalno sodelovanje med skupinami in onemogočilo konstruktivno delo; da je S. K. z obrekovanji in napihovanjem resničnih napak hotel vzbuditi splošno nezupanje do upravnega odbora UZ, kar je temeljito uspevalo, ker je med obrekovanji omenjal tudi resnične nepravilnosti. Ni mu šlo za resnično odkritje nepravilnosti, inarveč za nekaj drugega, saj je on te resnične in

ZAPISEK S SODISCA

Daleč proč od Groharja

neresnične napake je deloma opozarjal upravni odbor UZ, oziroma partijsko organizacijo pri DSUU (Društvo slovenskih upodablajočih umetnikov), deloma pa jih je prihranil za rezervno obrambo. »V UZ so že od njene ustanovitve določene napake, ki bi jih bilo treba kritizirati. Kritiki teh napak nisem nasprotoval, pač pa sem spočetka celo podpirala S. K., misleč, da gre za konstruktivne namene in za resnične navedbe. Pozneje pa sem opazila, da kritično delovanje S. K. študi slogi med likovnimi umetniki in ne vodi k izboljšanju dela Umetniške zadruge. Ko pa je S. K. prišel na dan s hudo obdolžitvijo nekoga člana upravnega odbora UZ, v katero sem spriče poštenosti tega člana morala dvomiti, sem skušala raziskati, koliko je nasploh resnice v vseh očitkih S. K. proti Umetniški zadrugi. V UZ je bilo sicer v letih 1952 in 1953 več poskusov, da bi razčistili obtožbe S. K. o nezdravih razmerah, kriminalni in monopolizmu. To, se preden sem sklenila, da sama raziščem upravičenost kritike S. K. Pri tem sem ugotovila, da so nerednosti v upravljanju UZ, vendar pa ne napake kriminalnega značaja. Po drugi strani pa

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Za razmah strelstva v Spodnjem Posavju

Izmed slovenskih strelskih okrožij je v tem letu pokazalo prav lep napredek in živahno delavnost okrožje Krško, ki združuje krški in trboveljski okraj. Tako deluje n. pr. v krškem okraju 14 strelskih društev, v katerih je nad 700 članov. Letos so ob raznih tekmovalnih in nastopih strelske družine krškega okraja izstrelile na 200 in 300 metrov 23.642 krogel, kar kaže na živahno in razvibano delo. Največ zaslug za razvoj strelstva ima vsesokor strelska družina Celuloza na Vidmu, ki je bila od ustanovitve v letu 1932 dalje ves čas aktivna. Ob krepi podpori delovnega kolektiva »Celuloze« in v tesni povezavi s Strelsko zvezo Slovenije je videmska strelska družina priredila vrsto tekmovalnih in z njimi znova zbudila že skoraj izumrle strelske družine v okraju. Z velikim razumevanjem in krepko finančno podporo tovarnega celuloznega podjetja »Celuloza« zgradila na Vidmu tik ob tovarniški ograji eno najmodernejših strelskih v naši državi. Strelšče odgovarja vsem predpisom, od postaje Videm-Krško pa je oddaljen komaj 5 minut. Pri izmahljanju izkoplj so sodelovali tudi borci garnizije JLA Krško, prav tako pa tudi obravni predvojniške vzgoje iz Krakega, Celuloze in Pionirja. Letos julija so v novem strelšču že imeli prvo okrožno prvenstvo; v enem dopoldnevu si je na njem zvrstilo 36 strelcev. To se je vadila tudi ekipa Spodnjeposavskega okraja, ki je šepav mlad in izkušena, na letošnjem republiškem skok strelskem prvenstvu že odnesl nekaj medalj. Da bi strelstvo v okraju še bolj razmahnilo, je okrajno strelski odbor sklical v nedeljo, 20. decembra v sejni dvorani tovarne Celuloze posvotovanje, katerega se je med drugim udeležil tudi predsednik Strelske zveze Slovenije polkovnik Vasa Klavžek, predsednik OLO Krške Tona Zupančič ter predstavniki skoraj vseh večjih podjetij krškega okraja. O dosedanjem razvoju in problemih strelstva v okraju je poročal Albin Danko; posebej je seznanil navzoče s problemi strelšča. Ker se bodo strelšča na Vidmu posluževale v bodoče vse strelske organizacije Spod. Posavja, so se pomnil, da ga je treba čimprej dokončati. Poglabilo bodo teren, strelšče pa opremili z najmodernejšo signalizacijo, kot jo ima republiško strelšče v Ljubljani. Tako urejeno strelšče ne bo v ponos samo krškemu okraju, temveč v korist strelstva vse Slovenije. Udeleženci so sklenili, da bodo v vzgojno-obravnih značajem strelskih organizacij podrobneje semanili svoje kolektive, saj mnogi delovni ljudje, zlasti na mladina, sploh še ne vedo, da je na Vidmu eno najmodernejših strelšč v državi. Tr.

Danes Garnizija JLA — Odred

V počastitev Dneva Armije bo danes na stadionu Odreda prijateljska nogometna tekma med moštvo ljubljanske Garnizije JLA in Odredom. Pričetek tekme bo ob 14. ur.

Nogometna sekcija Odreda obvešča vse forume, športna društva, delovne kolektive, člane in simpatizerje, da bo redna letna konferenca nogometne sekcije v četrtek, dne 23. decembra 1954 ob 20. uri v knjigovodski dvorani Ekonomske srednje šole. Prešernova cesta 8, Vabljani

Zeleniški kekljski klub »Ljubljana« vabi vse svoje člane in prijatelje na redni letni oblihi zbor, ki bo drevi ob 19. uri v prostorih Kepljske zveze Slovenije, Likovzarjeva ulica 12. V. S.

Vsem gospodarskim organizacijam

V letu 1955 skoraj ne boste mogli uspešno poslovati brez »Gospodarskega koledarja 1955«. To bo vašen gospodarski priročnik, ki bo vseboval vse polno tabele, podatkov, praktičnih navodil, pojasnil in člankov naših najposobnejših gospodarstvenikov in strokovnjakov vseh tehničnih strok. Zato naročite čimprej za vse pisarne in obratovniških, industrijskih, trgovskih, gradbenih, obrtnih, gostinskih, družinskih in prometnih podjetij, za kmetijska posestva, gozdarstvo in turizem ter za vse gospodarske ustanove, potrebne število izvodov »Gospodarskega koledarja 1955« po prednaročniški ceni 500 din za izvod. Z vednostjo Državnega sekretariata za gospodarstvo LRS, s sodelovanjem Zavoda za statistiko in evidenco LRS ter po pooblastitvi vseh republiških gospodarskih zborskih pripravilom tisk »Gospodarskega adresarja LR Slovenije«. Ta publikacija bo trajnega pomena, naročniki je ne bodo uporabljali le leto dni, marveč nekaj let. Reklamni in propagandni oglašilni in vrstitev naslovov gospodarskih organizacij »Gospodarski adresar LR Slovenije« bodo najhitrejši in najpularizirali vsako gospodarsko organizacijo, njeno proizvodnjo, trgovsko blago, obrtniške izdelke, usluge itd. Zato naj sleherna gospodarska organizacija naroči v lastnem interesu čimprej, dokler je še čas, objavlo oglašev in vrstitev naslovov v tej publikaciji. V tem primeru varčevanje ni smiselno. Strošek za reklamiranje na gre v brame plačnega fonda, marveč za proizvodna podjetja v breme konta 436, za trgovska podjetja pa v breme konta 434. Vsaka gospodarska organizacija naj se zaveda, da je moralno dolžna po svoji

Strokovni izpiti za gradbeno stroko

Izpitna komisija za gradbeno službo pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS poziva kandidante za strokovni izpit iz gradbene stroke dostaviti prigrisavce za spomladanski izpitni termin do 10. januarja 1955. Prijave je treba dostaviti preko personalnega organa ustanove oziroma podjetja, pri kateri je kandidat v službi. Prigrisavci mora biti priložen overjen prepis diplome in potrjeni podatki o opravljenem statusu. Prigrisavci kandidati bodo prejeli pismene naloge 15. januarja 1955, ki jih morajo izdelane vrniti izpitni komisiji: nižji gradbeni tehnik do 15. februarja 1955, višji gradbeni tehnik do 15. marca 1955, nižji gradbeni inženir do 15. aprila 1955. Pozitivni oceni pismenih del bodo kandidati pozvani na usni izpit v istem mesecu, v katerem bodo naloge predali. Izpiti se opravljajo po izpitnih programih, ki jih prejmejo kandidati pri izpitni komisiji. Izpitna komisija za gradbeno službo pri Drž. sekretariatu za gospodarstvo Ljudske republike Slovenije.

sem odkrila, da je S. K. med upravnimi kritične opombe vpletal tudi neresnične trditve, kar je vzbudilo sumničnija med likovnimi umetniki in onemogočilo odpravo dejanskih nepravilnosti. S. K. se je poslužil tudi anonimne lažne ovadbe na MK ZK proti enemu izmed članov upravnega odbora UZ. Izkazalo se je tudi, da je S. K. nekatero ugotovljene napake in dokaze zanje dlje prikričeval in prihranil na dan z njimi ob primerem trenutku, iz česar je bilo razvidno, da mu ni šlo samo za odpravo napak, pač pa da so mu bile le-te predvsem sredstvo v boju proti upravnemu odboru UZ. Te in še marsikatero ugotovitev o ravnanju S. K. so me dovedle do tega, da sem ga na internih sestankih članstva UZ in na sestanku ZK hudo kritizirala z željo, da bi znova vzpostavili medsebojno zaupanje in složno sodelovanje med likovnimi umetniki. Potem je sodnik — spriče zagovora obdolženki in izjav pri razglasitvi sodbe, po kateri je bila A. G. oproščena vsake kazni. Tožitelj za zagovornik pa je hkrati izjavil, da se njegova stranka pritožuje proti razsodbi. Tako se je končala zgodba o dveh ljudeh na okrajnem sodišču v Ljubljani. Naj bo v ponk vsem, ki bi jo v prihodnosti morebiti nameravali posnemati. Da, takrat, ko sta živela velika umetnika Ivan Grohar in Rihard Jankovič, je bilo čisto drugače. Da, tano more priti do končne razjasnitve, sem sklenila, da sama raziščem upravičenost kritike S. K. Pri tem sem ugotovila, da so nerednosti v upravljanju UZ, vendar pa ne napake kriminalnega značaja. Po drugi strani pa

DNEVNE NOVICE

Zdravje rez. oficirjev, pododbor »Oskar Kovacic«, Zveze borcev Krim. Rudnik in Barje priredila v proslavo Dneva armade v priredbo, dne 22. dec. ob 19.30 v Domu SZDL na Dolenjski cesti koncert invalidskega pevskega zbora.

Mestni odbor rezervnih oficirjev, Ljubljana, sekcija avijacijskega, vabi vse rezervne oficirje avijacijske na zbor, ki bo dne 23. dec. ob 19 v Domu JLA, soba 141. Na zboru se bo obravnavala tekoča problematika sekcije, poleg tega pa bo imel tov. Skoberne predavanje.

Tudi gostilna »Cinkole« priredi silvestrovanje s plesom. Rezervacijo miz za ta dan sprejema uprava. — Vabljeni!

KROMOV PRASEK za čiščenje štedilnikov in posode se zopet dobi. Zahtevajte originalne zavitke.

GLEDALISCA

SLOV. NARODNO GLEDALISCE DRAMA
Sreda, 22. dec. ob 20: Irwin Shaw: »Dobri ljudje«. Abonma A
Cetrtek, 23. dec. ob 14: Rostand: »Cyrano de Bergerac«. Zaključena predstava za Industrijsko rudarsko šolo Zagorje:
ob 20: Bernard Shaw: »Candida«. Abonma F.

OPERA

Sreda, 22. dec. ob 15: Hristić: »Ohridska legenda«. Zaključena predstava za gimnazijo Kamnik.
Cetrtek, 23. dec. ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Gostovanje Josipa Gostiča. Abonma red II.

MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Sreda, 22. dec. ob 20.30: Mira Mihelič: »Zlati oktobri«. Abonma Gradbeni tehnikum.
Cetrtek, 23. dec. ob 15: K. Brenkova: »Najlepša roža«. Zaključena predstava za gimnazijo Grosuplje.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALISCE
Ročne lutke
Resljeva cesta 28
Sreda, 22. dec. ob 8: Gostovanje v Apšah:
ob 10.30: Gostovanje v Radenci:
ob 13: Gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru.
Cetrtek, 23. dec. ob 9: Gostovanje v Zrečah:
ob 13 in 16: Gostovanje v Slov. Konjicah.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za sredo, 22. decembra
Porodila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00—6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.35 Domači napavi (Prenos iz Maribora) — 7.10 Jutrani orkestralni spored — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40—8.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Glasbena medigra — 11.15 Šolska ura za višjo stopnjo: Reportažne slike iz življenja in dela v enotah JLA (ponovitev) — 11.45 Pisan spored slovenskih vokalnih in instrumentalnih skladb — vmes od 12.00—12.15 Kmetijska univerza: prof. Josip Priol: Pomen selekcije v sadjarstvu — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Jezikovni pogovori (ponovitev) — 13.15 Vesele slovenske narodne pesmi — 14.00 Gledališče in filmi: Jože Javoršek: Podoba celjskega gledališča — 14.10 Melodije

Umrli so v Ljubljani

Bezjak Ivana, upokojenka tobaka tovarne. Pogreb bo danes ob 14.30 na Viču.
Kozela Ana, upokojenka. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.

RICHARD DERNOVŠEK

Sporočamo žalostno vest, da nam je umrl naš očka
RICHARD DERNOVŠEK
sodnik v Slovenski Bistrici
Pogreb dragega pokojnika bo dne 22. decembra 1954 ob 16 na pokopališču v Slovenski Bistrici.
Slov. Bistrica, Maribor, Ponikva, dne 21. decembra 1954.
Zalujoci: žena Sabina, hčerka Brankica, mama, tašča, bratje, vsaki, svakinje in ostalo sorodstvo.

za razvedrilo — 15.15 Lahka glasba — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo: v borbah je rasla in se Kreplja ljudska armada (iz pripovedovanja borcev-partizanov) — (ponovitev) — 16.00 Glasbena medigra — 16.10 Utrinki iz literature: Rodoljub Colaković: Zapiski iz narodnoosvobodilne vojne — 16.30 Cestitke edincem JLA — 17.10 Naši in inozemski solisti pred mikrofonom — 18.00 Ljudje med seboj: Kritika ga je udarila — 18.15 Glasbeni mozaike — 18.30 Mednarodna radijska univerza — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 Glasba ne pozna meja — 21.30 Operetna in lahka glasba — 22.15—23.00 Nočni koncert — 22.15—23.00 Domača zabavna glasba (UKV program).
23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Koteks odkupuje
svinjske kože 1.a
kg. — 200.—

Vesti iz Kranja

PRESERNOVO GLEDALISCE KRANJ
Cetrtek, 23. dec. ob 20: Saroyan-Sartre: »Glejte Ameriko«. Red B in izven.
Mladini prepovedano.
Nedejda, 23. dec. ob 16: Saroyan-Sartre: »Glejte Ameriko«. Izven in za podeželje.
Mladini prepovedano.

VESTI IZ MARIBORA

Dežurna lekarna v sredo, 22. decembra 1954: lekarna »Studenti«, Gorkega ulica 18. — Od 21 do 6 se izdajajo zdravila na zdravniške recepte, napisane istega dne ali noči.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Hdeci gusar«. —
UDARNIK: Angleški barvni film: »Henrik V.«.

DROBNI OGLASI

V SLUŽBO SPREJME Gozdno gospodarstvo Celje: 2 gozdarska inženirja z ali brez prakse, 3 absolvente gozdarskega tehnikuma ali absolventi nižjih gozdarskih šol. Absolvenci nižjih gozdarskih šol morajo imeti vsaj 5-letno prakso. Delovno mesto za gozdarska inženirja je v Celju, za absolvente Tehnikuma ali Gozdarske šole pa na območju gozdnih obratov. Plača po tarifnem pravilniku, stanovanje za neporočene terenske nameštence zagotovljeno. C 360
TAKOJ ZAMENJAM enosobno stanovanje s pritlikanimi v Rožni dolini za enako ali večje kjerkoli v Ljubljani. Naslov v upravi. 5200
CELOFAN IN PERGAMENT odrezke v velikosti 7x8 in večje — kupimo. Delavnica bonbonov, Beograd. Ustanička 114. 56344

Cevlarsko podjetje »Jelena«, Tolmin sprejme takoj
5 kvalificiranih čevljarjev
Plača po tarifnem pravilniku. Interesenti naj se javijo na upravi podjetja.

KMETIJSKO POSESTVO »VRŠAČKI VINOGRADI«
V R Š A C
Telefon št. 43
prodaja matičnjake
I. razreda, in sicer:
KOBER 5 B. B.
TELEKI 5 A.
TELEKI 8 B.
RUPESTRIS DI LOT
kakor tudi neukoreninjene podloge za cepljenje II. razreda gornjih podlog. 6619

Z dopisnim tečajem se hitro naučite esperanto. Prvo lekcijo pošlje proti priložnosti 80 din Zveza esperantistov Slovenije. Ljubljana — Miklošičeva cesta 7.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KRIGLAV«
Ameriški film
»Jean Valjean«
po romanu Viktorja Hugoja »Nesrečnik«. Brez tednika. Predstava ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic ob 15 dalje. — V glavnih vlogah Debra Pager, Michael Rennie in Robert Newton.

VOJNA POSTA STEV. 4972 NEVERKE
pošta Košana (Slov. Primorje)
razpisuje natečaj za sprejem v službo **glavnega knjigovodje**
Pogoji: ekonomska fakulteta ali ekonomski tehnikum s petletno prakso v industriji.

2 knjigovodji
Pogoji: Ekonomski tehnikum z dveletno prakso v industriji.
Osnovna in dopolnilna plača po uredbi. Stanovanje zagotovljeno, za neporočene pa tudi menza. Nastop službe po pozivu.
Ponudbe z obširnim življenjepišom in opisom dosedanjega službovanja ter prepisom diplome je treba poslati na gornji naslov. Zadnji rok za dostavo ponudb je 15. I. 1955. 6600

KINO »UNION«: Angleški film: »Veseli Norman«. Tednik. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjičkrat. V glavnih vlogah Lana Morris in Norman Wisdon. V soboto, 25. dec. ob 22 bo v kinu »Union« premiera amer. barvnega filma-risanka: »Pepek«. —
KINO »SLOGA«: Angl. barvni film: »Moulin Rouge«. Brez tednika. — Predstava ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 19 matineja istega filma. — V glavnih vlogah: Jose Ferrer, Colette Marchand in Zsa-Zsa Gabor. — Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje. Za matinejo pa od 9—10.
KINO »KOMUNA«: Angl. barvni film: »Jassy«. Tednik. Predstava ob 16, 18 in 20. — V glavnih vlogah: Margaret Lockwood in Dermot Walsh. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 15 dalje.
KINO »SOCA«: Francoski film: »Povest ljubezni«. Tednik. Predstava ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10—11 in od 17 dalje. — V glavnih

vlogah: Louis Jouvet in Dany Robin.
KINO »LITOSTROJ«: Italijanski film: »On in 7 razbojnikov«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
NARTA SPORT KREMA bo ohranila vašo kožo nežno in gladko. — Zato vedno samo *Narta*
JESENICE »RADIO«: Mehliški film: »La Reda«. Predstava ob 20. Ob 18 ameriški barvni film: »V vrtincu«. —
CELJE »UNION«: Angleški barvni film: »Melba«. Predstava ob 18 in 20. —
DOM«: Francoski film: »Vrag v telesu«. Preravi ob 18.15 in 20.15.
KRANJ »STORŽIC«: Nemški film: »Tromba«. Predstava ob 16, 18 in 20.
PTUJ »AMERIŠKI BARVNI FILM«: »Na Rivierie«.

Razpis

Kolektivni organ finančno-samostojnega zavoda »ZALE«, pogrebni zavod v Ljubljani, Med Hmeljniki 2, razpisuje v smislu čl. 13 Pravil o organizaciji, nalogah in poslovanju finančno-samostojnega zavoda »Zale« — pogrebni zavod, ki so utemeljena v čl. 19 Temeljne uredbe o finančno-samostojnih zavodih, Uradni list FLRJ št. 51/426-53 naslednja delovna mesta:

- USLUŽBENCA(ke) v upravi**
Kvalifikacija: a) popolna srednja šola s 5-letno prakso, po možnosti z znanjem enega tujega jezika in strojepisja; b) ali nepopolna srednja šola z 10-letno prakso in istimi pogoji kot pod a)
- KVALIFICIRANEGA MIZARJA**
2 DELAVCA-POGREBNIKA
2 DELAVCA-GROBARJA
2 HONORARNI MESTI ČUVAJEV ZA »ZALE«
Prejemki po tarifnem pravilniku

Kolkovane prošnje z življenjepišom in ostalimi dokazili ter opisom dosedanje zaposlitve je vlagati pri upravi »ZALE«, pogrebni zavod v Ljubljani, Med hmeljniki 2 — osebno ali po pošti. — Zadnji rok za vlaganje prošnje je 28. dec. 1954.

Komisija za namestitev vodilnih uslužbencev pri LO mestne občine v Murski Soboti razpisuje delovni mesti:

direktorja
ZADRUŽNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA »AGROMERKUR«, MURSKA SOBOTA
Pogoji: Ekonomska srednja šola z zaključnim izpitom ter 5-letno prakso v ekonomsko-komercialni stroki, ali nepopolna srednješolska izobrazba ter najmanj 15-letna praksa v ekonomsko-komercialni stroki.

poslovodje
OBRTNEGA PODJETJA »URARSTVO«, MURSKA SOBOTA
Pogoji: Urarski mojster z opravljenim izpitom ter najmanj 5-letno prakso v vodstvu samostojnega obrata.
Za navedeni mesti je treba poslati ponudbe najkasneje do 28. dec. 1954 tajništvo LOMO Murska Sobota. Prošnje morajo biti predpisane kolkovane. 4262

KINO »ŠIŠKA«

AMERIŠKI FILM
»Jean Valjean«
po romanu Viktorja Hugoja »Nesrečnik«. Brez tednika. Predstava ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. V glavnih vlogah Michael Rennie, Debra Paget in Robert Newton

Ljudska univerza v Ljubljani obvešča, da bo danes, v sredo, zanimivo predavanje publicista Tibora Szekelyja: **»Vzpon na Aconcagua« (najvišji vrh Amerike)**
Predavanje bo ob 19.30 v Prirodoslovni dvorani (Univerza, vhod iz Gosposke ulice). Predavanje bodo spremljali film in skoptične slike.

SVET ZA PROSVETO IN KULTURO LRS
V SODELOVANJU Z
DRUŠTVOM ARHITEKTOV SLOVENIJE
podaljšuje rok
oddaje elaboratov za natečaj
za izdelavo idejnih osnutkov menze in centralne kotlarne s centralno pralnico na kompleksu Študentskega naselja v Ljubljani
do 10. januarja 1955 do 12. ure
VSI OSTALI POGOJI NATEČAJA OSTANEJO NESPREMENJENI 4266

Gospa Hain ga je spet zamišljeno pogledala. »Bodi vesel, da so ti ga vrnili,« je dejala, ko je vtaknila denar v ovitek. »In čuj, Kurt — povej mojemu možu, da se mi godi dobro in da sem zdrava — saj sem videti zdrava, mar ne? Povej mu to, prosim. Upam, da boš dobro potoval —« je pripomnila z raztreseno vljudnostjo.
Ko je spet stal na cesti, je Kurt razmišljal, ali naj se poslovi od svojih staršev. »Rajši ne,« je pomislil. Njegovo življenje je bilo prišlo zadnje leto tako iz tira, da se mu je zdelo, da je ta nenadni, lunatični beg logičen del sveta. 37, Rue des Acacias, je bilo napisano na listku. Odšel je na železniško postajo Zoo, kupil vozni listek, čakal dve uri v čakalnici, pojedel dve jabolki, mehnično prebral vozni red, še in še. Prvikrat po mnogih letih je bilo v njegovih možganih povsem tiho, brez sljerne melodijske. Brž ko je sedel v vlak, je zaspal. Sanjalo se mu je, da je otrok. Vzhodno morje je pelo s svojim mogočnim glasom valov, iskal je gobe na ovčjem pašniku, kjer jih je sicer raslo na tisoče, pa ni našel nobene.
Pariz je bil že od nekaj mesta, ki je sprejemalo begunce, pribežališče izgnancev, politično nezanesljivih, gostišče za vse, ki

ljubijo svobodo in ki trpe zanjo. Pariz jih je sprejemal, ne da bi jim delal mnogo težav, ustanovil je nekaj dobrodelnih odborov, organiziral prvi naval emigrantov ter bil gostoljuben in poln razumevanja, ni pa niti za trenutek prekinil lastnega, običajnega življenja. Pariz je sprejemal Ruse, Armence, Madžare, strmoglavljene kralje, nepriljubljene kitajske generale na dopustu, svobodomiselnice Italijane na begu pred Mussolinijem, reakcionarne puntarje, politične begunce vseh nemirnih dežel; zdaj so bili na vrsti Nemci. Stanovali so v cenenih, majhnih hotelih, v podstrešnih stanovanjih Rive Gauche ali pa tudi v elegantnih novih hišah v stranskih ulicah Champs Elyées, kjer so bogati emigranti nudili revnim emigrantom začasno zavetišče. Razločno so se delili v dva tabora: takšni, ki so pravočasno spravili denar iz Nemčije, in takšni, ki so živeli od dovoljenih petdesetih mark mesečno ali od podpor.
Prisilno brezdelje je notranje razjedalo in grizlo vse te ljudi. Vsi so bili vajeni delati, toda Francija jim ni dala nobenega delovnega dovoljenja. Francija je imela svoje skrbni, brezposelnost, nenadoma vzplamtele ulične nemire. Tujcem je lahko nudila zavetišče, in nič drugega. Nemci so brez konca in kraja posedali po kavarnah, vlekli ure ob skodelici kave in postali neobčutljivi za namigovanje nestrpnih natakcarjev. Razpravljali so, politizirali in modrovali. Silno se jim je tožilo po Nemčiji, vsem tem Židom in komunistom. Vsak dan so prihajale nove vesti o »Njem«. Izmišljali so si dovpite, ki so jim nekoliko lajšali tegobe. Kovali so načrte in lepili skupaj ideje, nekaj se je moralo posrečiti, tako se ni moglo več nadaljevati. Vsak emigrant je imel kako svoje upanje, ki ga je držalo pri življenju.
Kurt je našel doktorja Haina v strašnem stanovanju v Rue des Acacias. Pohištvo je bilo prevečeno, lestenci so viseli v velikih plátnenih vrečah, smrdelo je po praških proti moljem,

parketna tla so bila gola. Da je vse to zagrnjeno razkosje pričalo o nekakšni elegantnosti in širokopoteznosti, to je vse skupaj še poslabšalo. Doktor Hain je stanoval v kotu velike kuhinje, kamor je bil potisnil divan. Na kuhinjski mizi je stala umazana posoda, postelja ni bila postлана, blazinic brez prevleke, in doktor Hain je hodil v pošvedranih copatah in starem nočnem plašču, oblečenem čez pižamo.
»Zenska, ki pospravlja, me je pustila na cedilu,« je dejal. Kurt se je delal kakor da verjame tej sramežljivi laži.
»Ali bi smel nekaj dni ostati pri vas, gospod doktor?« je vprašal. »Vi ste edini, ki ga poznam v Parizu — nazaj pa ne morem.«
Prestrašil se je, ker je začel obraz starega gospoda drgetati, in pretresen v dno srca je opazil, da doktor joka. Zanj je bil hud udarec, ko je že prvo uro v Parizu zvedel, da je Simon Boskowitz v Zürichu umrl. V Nemčiji niso ljudje ničesar zvedeli o usodi beguncev. Kurt je začel delati v zanemarjeni kuhinji red.
»Stanovanje pripada neki moji bivši pacientki,« mu je pojasnil doktor Hain. »Menolescuje se muče v Canesu in mnogo bom prihranil s tem, da lahko medtem stanujem tu.«
Nad kaminom v salonu je visela oljna slika madame Menolecu, bujna žena z zelenim pajčolanom in paljačo v roki. V začetku stoletja, ko je bila slika narejena, je morala biti mlada in lepa.
»Francozinja?« je vprašal Kurt, samo da bi nekaj rekel.
»Ne, Romunka,« je odgovoril doktor. »Ima zelo lepo hčerko, ki se uči tu plesati, zato so prišli v Pariz.«
»Kdaj se vrnejo?« je vprašal Kurt.
»Ne vem,« je odgovoril doktor.
To je Kurta vznemirilo. Kadarkoli je zapel zvonec na vratih, se je ustrašil. Kam pojdeva potem, je pomislil. Kam?

MLINSKO PODJETJE — MURSKA SOBOTA
razpisuje mesto

računovodje

Pogoji: Predpisana šolska izobrazba in vsaj 5-letna praksa. Plača po tarifnem pravilniku

Nastop službe takoj

Ponudbe z navedbo dosedanega službovanja je treba poslati do 25. decembra 1954

4264

Finančnega knjigovodjo

spodobno moč z daljšo prakso

sprijememo takoj

Pogoji zelo ugodni
Ponudbe na:

SGP »STANDARD«
TOLMIN

4263

PODJETJE S KMETIJSKIMI PRIDELKI »POLJOPROIZVOD«
VISOKO — telefon 46

SPREJME

kvalificiranega klobasičarskega delavca

SAMSKEGA, Z NASTOPOM SLUŽBE 1. JANUARJA 1955

6596

»BEOGRAD«

TEHNIČKA RADNJA

BEOGRAD, Jevrejska ul. 32

obvešča svoje potrošnike,
da bo **inventura**
v času od 24. do 31. t. m.

6673

»JUGOMINERAL«

(ex »DALMACIJA CEMENT«)

OBVEŠČA VSE POSLOVNE ZVEZE, DA JE PO SKLEPU DELAVSKEGA SVETA IN V SOGLASJU Z MESTNIM LJUDSKIM ODBOROM ZAGREBA SPREMENIL SVOJ NASLOV, KI SE ZDAJ GLASI:

»JUGOMINERAL«

podjetje za izvoz in uvoz rud, kovin, legur in nekovin

ZAGREB — Mažuraničev trg 13

POŠTNI PREDAL 116 TELEFONI: 23-191, 23-016, 36-634, 34-025, 37-004
BRZOJAVNA KRATICA: JUGOMINERAL

2452

»GE-GE«

Tovarna strojev in plinskih naprav

ADA

TELEFON 31

POŠTNI PREDAL 22

V času od 20. do 25. decembra bomo sklepali pogodbe za svoje proizvode za leto 1955

plinski generator na lignit
odvajalec katrana
suhi in mokri prečiščevalci
odvajalci pepela in vode
transporterji premoga
montažni material

ZA TEKSTILNO STROKO:

sukalni stroj
križno previjalni stroj votke
trgalni stroj
mikalnik za volno
razdelilnik pramena
predilna krila
trgalni stroj za krpe

ZA OSTALE PROIZVODE NE SKLEPAMO POGODE

INTERESENTI LAHKO SVOJE POTREBE JAVIJO OSEBNO ALI PO POŠTI. ZE PREJ JAVLJENE POTREBE IMAMO V EVIDENCI IN JIH NI TREBA PONOVO PRIJAVLJATI

»GE-GE«, ADA

6594

POZOR maloprodajna mreža

Obveščamo vse naše kupce, da bomo zaradi letne inventure prodajali (izdajali) blago iz naših skladišč do zaključno dne 25. decembra 1954

OB TEJ PRILOŽNOSTI ČESTITAMO VSEM NAŠIM ODJEMALCEM IN DOBAVITELJEM ZA NOVO LETO 1955 TER JIM ŽELIMO MNOGO USPEHA PRI NADALJNJEM DELU!

»Stoteks«, Beograd, 7. julija 39

»Beograd«, Beograd, Knez Mihajlova 48

»Tekstil«, Beograd, 7. julija 16

»Tekstilpromet«, Beograd, Uzun Mirkova 8

»Engro-tekstil«, Beograd, 7. julija 26

»Jugotekstil«, Beograd, 7. julija 15

MALI LEKSIKON

Kaj je plebiscit in kdaj so ga prvokrat uporabili v praksi?

Koliko mest na svetu ima nad milijon prebivalcev?

V kateri deželi pridelujejo največ kave?

Kaj je bela in siva možganska masa?

Plebiscit bi lahko dobesedno prevedli z »beseda ljudstva«. V bistvu pomeni glasovanje državljanov določene države o tem ali o nem vprašanju, običajno s kratkim odgovorom »da« ali »ne«. Plebiscit je prvič uporabili francoski meščanski-demokratski revolucija kot izraz načela, da je volja ljudstva suverena in da je treba ljudstvo vprašati, kadar gre za spremembo v upravi ali državni pripadnosti. V tem smislu so plebiscit prvokrat uporabili leta 1897 v Avignonu, ki je po plebiscitu pripadel Franciji. Uporaba plebiscita ni zmeraj pravih, ker ga največkrat uporabijo, ko je treba potrditi že vnaprej pripravljena dejstva ali s pritiskom in raznimi drugimi raznarodovalnimi ukrepi izglasovati določene sklope.

Nad milijon prebivalcev ima 64 mest na svetu. Deset največjih med njimi je po številu prebivalcev razvrščenih takole: New York 12 milijonov, London 8, Tokio 6,3, Moskva 5,6, Chicago 5,5, Sangaj 5,4, Pariz in Kalkuta po 5, Los Angeles 4,5, Bombay 4 in Philadelphia 3 milijone prebivalcev.

Skoraj polovico vse kave pridelajo v Braziliji. Vse svetovni pridelki znaša 2900 milijonov kilogramov in od tega odpade na Brazilijo 1.100.000 kg. Ostale dežele, ki pridelujejo kavo, v tem oziru daleč zaostajajo za Brazilijo. V Kolumbiji je pridelajo na leto 354 milijonov kg, v Mehiki kakih 70 milijonov itd.

Poznamo dve vrsti živčnih celic in vlakn. Eno imajo ovoj, tako imenovano mišičsko opno, druge pa ne. Oblikovanje opne, mielolizija nastane že v embrionalnem razvoju pri nekaterih vlaknih, pri drugih pa v poznejšem razvoju. Tiste živčne celice in živčna vlakna, ki imajo opno, sestavljajo belo možgansko maso, druge pa sivo.

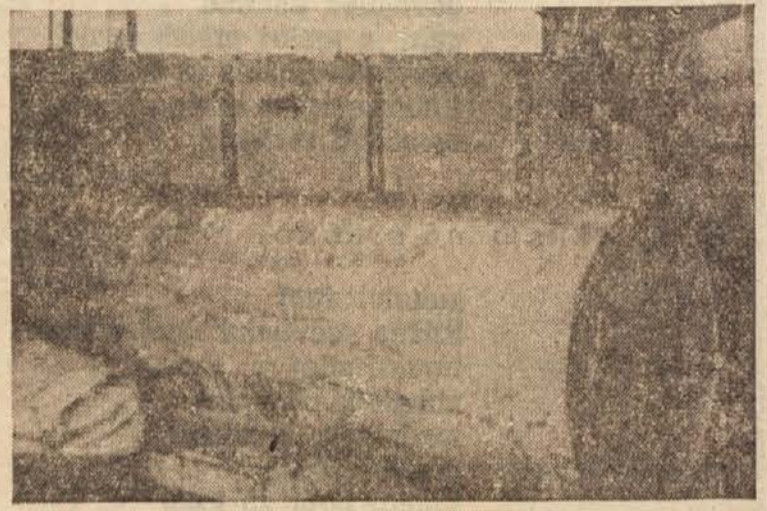
Človek, ki ga ni bilo

Načrt dobiva naravne oblike Podrobna navodila o »Operaciji zmleto meso«

V. Pripravil sem osnutek »Operativnega ukaza« za poveljnika podmornice in admiral Bary ga je odobril. Na njegov predlog pa je poročnik Guel prišel v glavni štab podmornice, kjer sva se posvetovala o akciji. Dal sem mu naslednji »Operativni ukaz«:

OPERACIJA ZMLETO MESO 1. naloga: Poskrbeti, da bo aktovka z dokumenti odplavala ob obali čim

blizu Huelve v Španiji v takšnih okoliščinah, da bo kazalo, da je padla iz ponesrečenega letala in da so jo valovi naplavili k obali. Vse naj bi bilo urejeno tako, da bi kazalo, da je bil v letalu oficir na poti iz Velike Britanije v glavni štab zavezniških sil v Severni Afriki.

Fotografija jeklene hermetično zaprte posode za prevoz trupla

blizu Huelve v Španiji v takšnih okoliščinah, da bo kazalo, da je padla iz ponesrečenega letala in da so jo valovi naplavili k obali. Vse naj bi bilo urejeno tako, da bi kazalo, da je bil v letalu oficir na poti iz Velike Britanije v glavni štab zavezniških sil v Severni Afriki.

čeno truplo bodo prinesli v podmornico skupaj z aktovko in gumijastim čolnom. Truplo bo zapakirano, obloženo in pripravljeno, zavito v odejo, da se ne bi odrgnilo in položeno v okroglo, hermetično zaprto posodo, na kateri bo napisano »Optični instrumenti«. Posoda je dolga blizu 2 m,

aktovka izročena poveljniku podmornice. V posebnem paketu bo tudi gumijasti čoln.

5. ravnanje s truplom: Ko bodo truplo potegnili iz posode, je treba samo pritrčiti verižico k aktovki okrog pasu dežnega plašča, ki ga bo imelo truplo na sebi. Verižica je takšna, kakršne se nosijo pod sukničcem, okrog prsi in zunaj skozi rokav. Na enem koncu je kaveljček, kakršnega uporabljamo za pse, zataknen za ročko aktovke, na drugem pa podoben kaveljček za verižico, da se lahko pripne okrog prsi. Ta drugi konec je treba potegniti okrog pasu dežnega plašča, kakor da je oficir odložil verižico s prsi, da bi udobneje sedel v letalu, pa jo je vendar pripel k sebi tako, da ne bi aktovke pozabil ali da ne bi zdrnila od njega.

Potem je treba truplo spustiti v vodo, za njim pa tudi gumijasti čoln, ker naj čoln plava z drugačno brzino kakor truplo. Natančen položaj, kje bo spuščeni v morje, ni važen, vsekakor pa naj bo v bližini trupla, toda po možnosti ne preblizu.

6. v Gibraltarju obveščena samo dva. Poskrbeli smo, da bosta o tem obveščena poveljnik Gibraltarja in obveščevalni oficir njegovega štaba. Ničesar drug tam o tem ne bo ničesar vedel.

7. signali: Če se bo načrt posrečil, je treba poslati šifrirano obvestilo: »Zmleto meso prispelo«. Če bo poročilo poslano iz Gibraltarja, je treba naprositi obveščevalnega oficirja štaba, naj ga pošlje osebnemu načelniku mornarice obveščevalne službe. Če ga bo moč poslati prej, ga je treba poslati po napotkih poveljnika podmorniške flotilje.

8. odgoditev: Če bo treba načrt odgoditi, pošljite šifrirano obvestilo »Zmleto meso odgodeno«. V tem primeru je treba posodo s truplom spustiti v globoko vodo. Ker bi utegnila pod vodo plavati, jo je treba obtežiti ali pa spustiti v njo vodo. V tem primeru bo treba paziti, da voda ne bi potisnila trupla iz nje. Aktovko je treba izročiti obveščevalnemu oficirju

štaba v Gibraltarju s pripombo, naj vsebino neodprto sežge, če bi tega že prej ne mogli storiti. Gumijasti čoln izročiti obveščevalnemu oficirju štaba.

9. če bi bilo treba načrt opustiti: Če bi bilo treba načrt opustiti, pošljite šifrirano obvestilo »Zmleto meso opuščeno«, in sicer čimprej (glej točko 7).

10. zagotovitev skrivnosti: O tem je treba še razmisliti. Dokler se ne bo začelo uresničevanje načrta, menim, da bo napis »Optični instrumenti« na posodi zadostno zavarovanje. Da bi ohranili skrivnost, je treba po

končani operaciji posadki pojasniti, da je bilo to storjeno z namenom, da bi sprejeli ukaz nekega zelo vnetega nemškega agenta v tistem kraju in da upamo, da bomo tako zbrali dovolj dokazov, s katerimi bomo prisilili Spance, da bodo pogнали tega agenta čez mejo. Posadko je treba zlasti opozoriti na to, da je nujno potrebno, da obračunamo s tistimi agentom, kakor tudi, da bi vsako pripovedovanje o tem utegnilo omajati našo moč, da potem ne bi mogli Spancem prisiliti, da bi storili v podobnih primerih ustrezne ukrepe. Razen tega je treba posadki pojasniti, da ne bomo nikoli zvedeli ali se nam je načrt posrečil, ker bo treba vso zadevo obravnavati na tajnih razgovorih s Spanci, ker jih drugače ne bomo mogli prisiliti k ustreznim ukrepom. Odločilne važnosti je, da bi Nemci in Spanci razumeli te dokumente tako kakor je pojasnjeno v točki 1. Če bi pomislili, da so dokumenti običajna »raca«, bi lahko nastale nedogledne posledice.

31. marca 1943. poročnik fregate I. C. Montague

Za dom nima časa

Zena Mendès-Francea pravi, da je preveč zaverovan v politiko

Ne le Evropa, marveč tudi žena francoskega ministrskega predsednika Mendès-Francea ima večkrat preglednice s svojim možem. Kakor rad v politiki postavi na glavo vse načrte drugih, tako je tudi doma. Če povabi goste, kar se zgodi kvečjemu vsak tretji ali četrti mesec v letu, je lahko prepričana, da bo morala z njimi vred čakati na moža. Mendès-France se zelo rad pokaže javno s svojo ženo ter 18 in 19 letnima sinovoma. Zasebnega življenja tako rekoč ne pozna. »Strašno je biti zmeraj sama,« večkrat potoži njegova žena. Mendès-Franceova družina je židovskega porekla in preselila se je iz Portugalske, družina njegove žene pa iz Kaira. »Madame Francea, kakor jo imenujejo angleški časnikarji, bi morala pravzaprav stanovati v gradu Matignon, tradicionalnem sedežu predsednikov francoske vlade. Zelo rada bi se preselila v razkošne sobane vladne palače, in prirejala družabne večere, za katere je zelo navdušena, toda mož tega neče.

možni. Toda vsakokrat sem že vnaprejšje prepričana, da takšnega trenutka ne bo. Kako pa včasih vendarle priklene moža za nekaj ur na dom? S kuhinjo, z jedili, ki so daleč od francoskega okusa. »Moj mož je zadržan edini Francoz, ki ne pije vina,« pravi, »pač pa ima zelo rad močan in sladek čaj.« Žena se je morala sprijazniti z angleško kuhinjo. Mendès-France

Zena Mendès-Francea

Mendès-France tudi doma zmeraj misli na politiko. Zena Lilijana pa ga vidi doma le bolj redko. Razen strankarskih tovarišev prijateljev sploh nima. »Moja usoda je čakanje« pravi Lilijana. Goste mora sprejemati v majhnem salonu stanovanja v četrtem nadstropju skromne stanovanjske hiše v predmestju Pariza. Mendès-France odločno odklanja sleherni policijsko stražo. »Večkrat si mislim,« je dejala njegova žena nekoč novinarjem, »kako lepo bi bilo, če bi imela moža, ki bi bil zaposlen samo 8 ur dnevno. Lepo mora biti, če žena ve, kdaj mora mož priti domov, lahko z njim v miru sedi po kosilu in večerji. Često moram dobro premisliti vsak svoj korak in ujeti trenutek, ko lahko z možem govorim o stvareh, o katerih žene pač radi govorijo z

ne kadi, pač pa ima v pisalni mizi zmeraj pri rokah piškote in razne druge slaščice. Čeprav žena v marsikaterem oziru z njim ni zadovoljna, je njun zakon vendar srečen.

Gangsterji z radijsko oddajno postajo

V Ameriki, v San Francisku so nedavno štirje do zob oboroženi gangsterji oropali neko banko. Odnesti so 16.000 dolarjev. Pri tem so bili opremljeni z najmodernejšimi tehničnimi napravami. Gangster, ki je stražil avtomobil pred banko, je bil namreč prek majhne radijske oddajne postaje v brezični zvezi z ostalimi tremi gangsterji ter jih opozarjal na morebitne nevarnosti.

Na najnižji stopnji človeškega razvoja je na otoku Sumatri živeče pleme Kubu

Razen domorodnih Avstralcev, prebivalcev Ognjene zemlje ali pigmejcev, še zdaj žive v afriških pragozdovih plemena, ki le-te po zaostalosti prekašajo. Na posebno nizki kulturni stopnji je plemo Kubu na jugu otoka Sumatre, sodno plemenu Veddidov v južnem delu Prednje Indije. Plemo Kubu prebiva v južnem delu Sumatre na področju, velikem približno tako, kakor vse alpske dežele skupaj. To najbolj primitivno plemo živi na svetu najbrž že več tisočletij. V manjših skupinah hodijo njegovi pripadniki za hrano iz krova v kraj. Diši jim mešana hrana. Razen korenin nekaterih rastlin, sadežev in jagod jedo tudi razčarje, kače, žabe in ličinke nekaterih hroščev. Prenočujejo čisto tam, kjer jih preseneti tema. Spe bodisi kakor opice na drevesih ali pa si napravijo iz vej

na tleh streho, da jih ščiti pred dežjem in vetrom. Če ne gre drugače, prenočujejo kar v grmovju. Doslej so bili zaman vsi poskusi, da bi to plemo kakorkoli povezali s kulturo in civilizacijo.

Zaman so bili tudi poskusi, da bi zboljšali življenjske razmere teh divjakov. Ostali bodo pač še dolgo na najnižji stopnji človeškega razvoja. Pragozd je njihova domovina, ki je nečejo zamenjati z naseljem, v katerem bi živeli stalno. Ze kar se dogaja na robu pragozda, jih prav nič ne zanima, še manj jih zanimajo dogajanja zunaj pragozda. Če kak pripadnik tega plemena umrje, ga puste tam, kjer je umrl. Isto se dogaja v živalskem svetu. Tako bo to plemo živele, dokler ne bo nastala potreba, da bi južni del Sumatre vključili v meje kulturnega sveta.

3. položaj: Truplo je treba spustiti v vodo čim bližje obali in Huelve, ne da bi bilo izpostavljeno preveliki nevarnosti, po možnosti severozahodno od ustja reke.

4. dobava posode: Posoda prispje po suhem v pristanišče določene dne, ki naj bo po možnosti čim bližje dnevni odhoda podmornice. Istočasno bo

»Žena, s tole pečico so naju osleparili. Saj vidiš, da sploh ne greje.«

NA SLEDI

PO PRIPOVEDOVANJU JANEZA KLEMENČIČA: BRODAR IN JEZERNIK

17. Činč je stisnil glavo med pleča in ščitil vrat kakor je vedel in znal, kajti v Plutonu ni bilo niti mrvice prizanesljivosti. Pri nasprotniku je vedno iskal najbolj občutljivi del — vrat. Volčja kri v njegovih žilah je kipela. V njem so je razbesnela strast njegovih davnih prednikov: zasajati zoba v nasprotnikovo vrat, ga molariti in gledati ugašajoče nasprotnikovo življenje. Plutonove oči so zlobno žarele in njegovo mišice so tirzale kot jeklena peresa.

18. Če bi bil Činč poznal strah, bi bil zdaj izgubljen. Le za trenutek naj bi odrovenel in že bi ga držal Pluto v smrtnem prijemcu. Toda v Činču ni bilo strahu. Hudobni blesk v Plutonovih očeh ga je samo podžigal. Tudi v Činču se je oglašala kri njegovih prednikov, ki so se vedno hrabro uprli tropam volkov, ne glede na njihovo besnost in število. Kljub temu, da je Pluto imel Činča pod seboj, mu ni mogel do živoga. Na lopotem je Činč izkoristil ugodni trenutek in uprli svoje zadnje noge v Plutonova prsa. Pluto je bliskovito požrabil njegovo stegno. Tla so se pordečila s Činčovo krvjo.

19. Kljub ostri bolečini Činč ni popustil. Napel je vse sile in res mu je uspelo, da je vrgel Plutona s seboj. V naslednjem trenutku je bil na njem in ga zgrabil za vrat. Pluto je divje optelal z glavino in z vsem telesom. Že je kazalo, da se bo izmuznil. Gosta dlaka je onemogočala Činču, da bi ga lahko res čvrsto prijel. Tedaj je Činč tvegati in za drobec sekunde izpustil Plutona, da bi ga takoj nato krepkeje zgrabil. Pluto je hotel to bliskovito izkoristiti, a je bil prepočasen, Činč ga je že spet krepko držal. Zdal je hkrati s Plutonovim kožuhom zgrabil tudi njegovo usnjeno ovrtnico, ki je postala trdna opora njegovim zobom.

20. Činč je čutil, kako Plutonu pohaja sapa. Zmagovlavno je renčal in skušal stresti nasprotnika. Ta pa je bil le pretežak in zaman ga je skušal dvigniti v zrak. Tudi prevleki je bil. Tedaj je Činč napravil nekaj mojstrskega, s čimer je za vse večne čase osramotil nadčrna Plutona: držel ga za kožuh in za ovrtnico, ga je vlekli za seboj čez dvorišče, po ostrem kamenju in skozi vse luže in blato, ki je ostalo od zadnjega dežja. Plutona je naenkrat popadel paničen strah in je začel presunljivo tuliti. Činč ga je nekaj časa še vlekli po tleh, potem pa je njegovo zaničevanje prokipelo in ga je izpustil.